

Olavi Koivukangas
Australian monikulttuuri
malliksi muulle maailmalle/
Australia's Multiculturalism
As a Model For Other Countries

Jarmo Lainio
Studies of Finnish
in North America
and Scandinavia, Part II

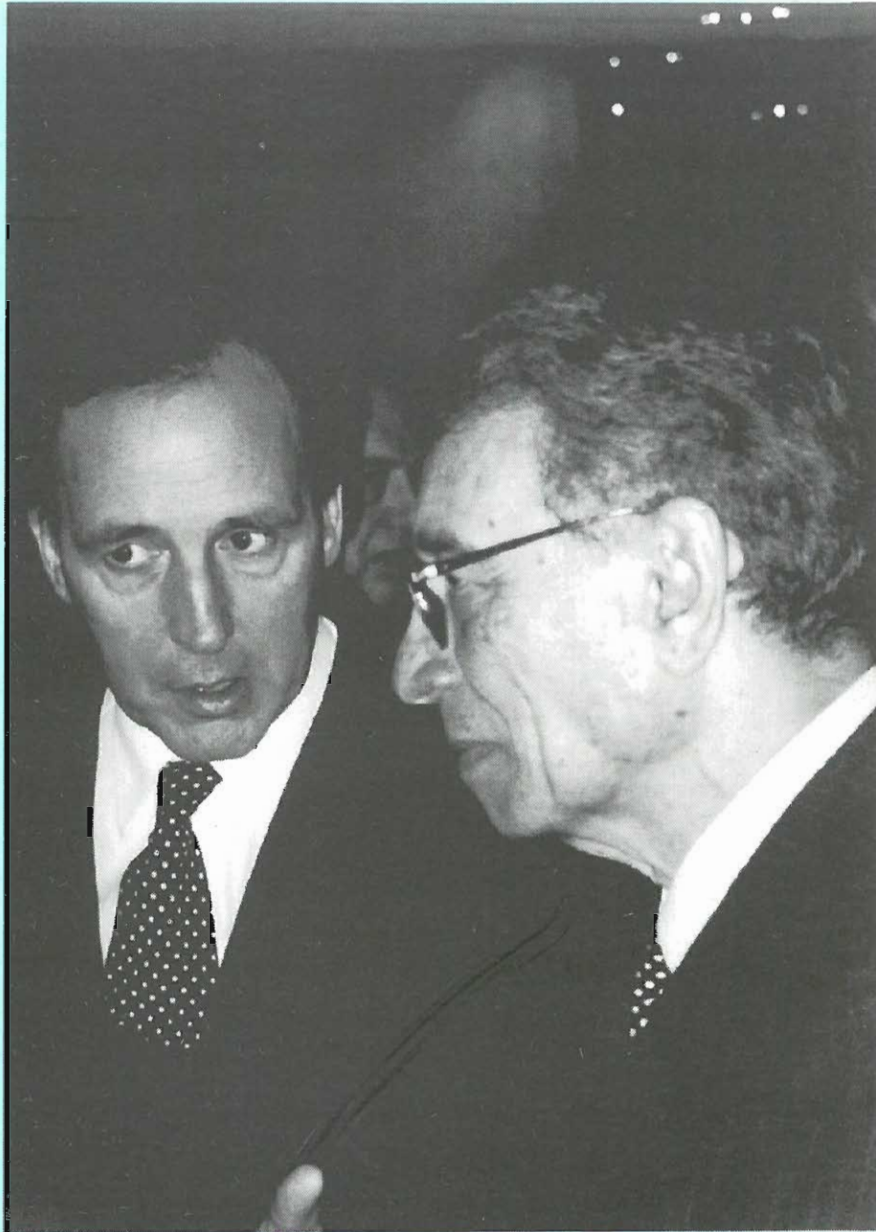
Oiva Saarinen
Perspectives on Finnish
Settlement in Canada

Muuttoliikesymposiumi 1995

Tiedotuksia – Notices

Kirjat

Mielipide

1995

SIIRTOLAISUUS

3

MIGRATION

Siirtolaisuus – Migration

22. vuosikerta / 22th year

Siirtolaisuusinstituutti • Migrationsinstitutet • Institute of Migration

Piispankatu 3, 20500 Turku, Finland, puh./tel. (9)21-23 17 536

fax (9)21-23 33 460

Pohjanmaan aluekeskus • Österbottens regioncenter • The Regional
Centre of Ostrobothnia

Keikulinkuja 2, 61100 Peräseinäjoki, Finland, puh./tel (9)64-41 81 279

fax (9)64-41 81 279

- *Päätoimittaja/Editor-in-Chief:* Olavi Koivukangas
- *Toimitussihteeri/Editorial Assistant:* Taimi Sainio
- *Toimittajat/Editors:* Krister Björklund, Maija-Liisa Kalhama, Jouni Korkiasaari
- *Toimituskunta/Editorial Board:* Siirtolaisuusinstituutin hallitus/
Administrative Board of the Institute of Migration
- *Tilauhint:* 40 mk/vuosi (4 numeroa), PSP 800014-70355471
- *Subscriptions:* Finland and Scandinavia 40 FIM,
other countries \$12.00 a year (4 issues)

Siirtolaisuusinstituutin hallitus/Administrative Board of the Institute of Migration

Hallituksen puheenjohtaja:

Tom Sandlund, tutkimusjohtaja (SSKH)

Åbo Akademi ja Helsingin yliopisto

Ilkka-Christian Björklund, toiminnanjohtaja

Suomi-Seura r.y.

Ulla-Maria Helanieniemi, toimistopäällikkö

Ulkoasiainministeriö

Olli Kuitalahti, apulaisprofessori

Tampereen yliopisto

Risto Laakkonen, neuvotteleva virkamies

Työministeriö

Ilkka Mäkelä, vs. sihteeri

Kirkon ulkomaanaslain neuvosto

Raimo Narjus, rakennusneuvos

Suomen Kuntaliitto

Aimo Pulkkinen, ohjelmajohtaja

Väestöliitto

Heikki Sipilä, suunnittelusihteeri

Turun kaupunki

Keijo Virtanen, professori

Turun yliopisto

Asiantuntijajäsen:

Pekka Perttula, kunnanjohtaja

Peräseinäjoen kunta

Henkilökunta/Staff

Olavi Koivukangas

johtaja /Director

Kalevi Korpela

vt. tutkimussihteeri/Research Secretary

(*Krister Björklund* virkavapaa/off duty)

Maija-Liisa Kalhama

osastosihteeri/Departmental Secretary

Seija Sirkä

toimistosihteeri/Bureau Secretary

Piija Niittykoski

vs. toimistovirkailija/Office Assistant

(*Anne Virtanen* virkavapaa/off duty)

Taimi Sainio

va. kirjastovirkailija/Librarian

Jouni Korkiasaari

erikoistutkija/Senior Research Officer

Kaisa Kilpeläinen, Eve Kytäjä, Juha Niemelä

tutkijat/Research Officers

Matti Kumpulainen

siirtolaisrekisterisihteeri/Registrar, Emigrant

Register

Sirkka-Liisa Laurila, Elisabeth Uschanov

siirtolaisrekisterivirkailijat/Emigrant Register

Officers

Outi Liedes

aluesihteeri/Regional Coordinator

Pohjanmaan aluekeskus/The Regional

Centre of Ostrobothnia

Kansi: YK:n pääsihteeri, Boutros Boutros-Ghali, ja Australian pääministeri, Paul Keating, olivat Cultural Diversity -konferenssin pääpuhujat Sydneyssä. (Kuva: Olavi Koivukangas)

Cover: UN's General Secretary, Boutros Boutros-Ghali, and Prime Minister of Australia, Paul Keating, were the main speakers of the Cultural Diversity Conference in Sydney. (Photo: Olavi Koivukangas)

Australian monikulttuuri malliksi muulle maailmalle

Sydneyssä 26.–28.4.1995 pidetty *Global Cultural Diversity* -konferenssi liittyi YK:n perustamisen 50-vuotisjuhliin sekä suvaitsevaisuuden vuoteen 1995. Konferenssiin osallistui noin 1000 henkeä 50 eri maasta - joukossa yksi Suomesta.

Konferenssin pääpuhujana, YK:n pääsihteeri Boutros Boutros-Ghali, korosti oman kulttuurin kuuluvan jokaisen ihmisen perusoikeuksiin. Kulttuurien erilaisuudesta johtuvat konfliktit ovat ihmiskunnan ja YK:n suuria ongelmia. Pääsihteeri valitti mikro-nationalismin kasvua perustuen etniseen, uskonnolliseen ja kulttuuriseen separatismiin. Boutros Boutros-Ghaliin mukaan ydinkysymys tulee olemaan, kykenevätkö 21:n vuosisadan valtiot takaamaan kansalaisilleen työtä, alueellisia oikeuksia ja kulttuurien loukkaamattomuuden.

Australian ulkoministeri Gareth Evans totesi Australian hyötynneen monikulttuurisuudestaan, mutta monissa maissa etniset, uskonnolliset ja kansalliset vastakkainajautumiset ovat aiheuttaneet kuolemaatuottaneita selkkauksia. Vuosina 1989–92 82:sta aseellisesta välienselvittelystä 79 tapahtui valtioiden sisällä, ja v. 1993 jokainen 34:stä aseellisesta konfliktista tapahtui valtioiden rajojen sisäpuolella.

Evansin mukaan väkivaltaiset konfliktit, joiden tavoitteena on luoda omia valtioita, kaataa istuvia hallituksia tai pyrkiä autonomiaan, eivät tule vähenemään lähitulevaisuudessa. Kansainvälinen yhteisö ei voi katsella sivusta konflikteja,

jotka johtavat satojentuhansien ihmisten kuolemaan ja miljoonien joutumiseen pakolaisiksi. Ulkoministeri Evansin mukaan Australian monikultturismi tulisi laajentaa yleismaailmalliseksi.

Australian pääministeri Paul Keating totesi, että Australian monikulttuurisuus muodostuu 220 maahan muuttaneesta kansallisuudesta. Australian väestöstä 42 prosenttia on siirtolaisia tai siirtolaisten lapsia. Sen lisäksi maassa on yli 200 kieltä käsittävä 330 000:n ihmisen alkuperäisväestö. Pääministeri korosti myös sitä, että Australia voisi olla mallina muulle maailmalle siitä, kuinka kulttuurien erilaisuus voidaan muuttaa positiiviseksi voimaksi kansakunnan parhaaksi. Myös UNESCO:n pääjohtaja Frederico Mayor painotti kulttuurien erilaisuuden hyödyllisyyttä yhteiskuntien elinvoiman lähteenä.

Tara Mukherjee, Euroopan Neuvoston Siirtolaisfoorumin puheenjohtaja, esitti pessimistisen näkemyksen Euroopan tulevaisuudesta, siinä tapauksessa, ettei EU:n 15-miljoonaisen siirtolaisväestön suhteen onnistuttaisi toteuttamaan Australian *fair go*-mallia. Mikäli "jatkuvasti istutaan ihmisten niskan päällä", seurauksena tulee olemaan sosiaalisia levottomuuksia ja "verta ja tulta kaduilla".

Professori Tomas Hammarin esitelmä käsitteli Euroopan siirtolaisvähemmistöjen poliittista osallistumista. EU:n vähintään 15 miljoonan ihmisen siirtolaisväestö on ilman täysiä poliittisia oikeuksia vielä 20–30 vuoden maassa asumisen jälkeen.

Useimmissa maissa vaaditaan täysi kansalaisuus, ja se on vaikea saada esim. Saksassa. Paikallisvaaleissa on ulkomaalaisilla äänioikeus pohjoismaissa ja Alan-komaissa. Monikulttuuripolitiikka, jonka tavoitteena olisi turvata vähemmistöjen oikeudet ja tarpeet, on Euroopassa 20 vuoden jälkeen kriisissä.

Konferenssissa kiinifettiin huomiota maailman 200-miljoonaisen alkuperäisväestön ja sen kulttuurien uhanalaisen aseman vaatimiin erikoistoimenpiteisiin. Myös ihmisten oikeutta oman kielensä käyttöön korostettiin. Konferenssi antoi tukensa kansainväliselle yhteistyölle naisten aseman parantamiseksi kaikissa yhteiskunnissa. Nuorisoon kiinnitettiin huomiota toteamalla, että monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden tulevaisuus muotoillaan päivittäin koulujen luokissa ja pihamailla.

Australian monikulttuurisuus on ollut määrätietoisien työn tulosta. Vasta v. 1967 maan alkuperäisväestö sai kaikki kansalaisoikeudet. V. 1972 työväenpuolueen hallitus lakkautti ns. valkoinen Australia-politiikan. Toisen maailmansodan jälkeen nyt vajaan 18 miljoonan asukkaan Australiaan on tullut yli 5 miljoonaa siirtolaista. Viime vuosina maahanmuuttajien enemmistö on tullut Aasian maista, mm. Hong Kongista, joka v. 1997 liitetään Kiinaan. Siirtolaisväestön suurin ongelma on työttömyys. Kun maan työttömyysaste on 9.7 prosenttia, siirtolaisväestöllä se on 14 prosenttia.

Sheila Finestone, Kanadan monikulttuuriasioiden ministeri ja parlamentin jäsen, kertoi maailmassa olevan noin 100 miljoonaa siirtolaista. Pakolaisia on 19 miljoonaa ja näiden lisäksi 20 miljoonaa pakolaista omassa maassaan.

Kanadan väestöstä neljä prosenttia on alkuperäiskansoja ja 42 % Kanadan asukkaista on muuta kuin brittiläistä tai ranskalaista alkuperää. Kanadan väes-

töstä 10 % on ulkonäöltään tunnistettavissa vähemmistöksi (*visible minorities*), suurissa kaupungeissa kuten Toronto ja Vancouver jopa joka neljäs asukas. Monikulttuurisuus omaksuttiin Kanadassa v. 1971 ja vahvistettiin lailla v. 1988. Kanada pyrkii rakentamaan monista kulttuureista *coherent society'a*, jolla on yhteiset arvot, mutta joka kunnioittaa erilaisuutta. Tavoitteena on saada Kanada kukoistamaan myös taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti käyttämällä hyödyksi kulttuurien erilaisuutta.

Donald M. Payne, USA:n kongressin jäsen, sanoi Yhdysvalloissa vallinneen *melting pot* -filosofian aina 1950- ja 1960-luvuille saakka. Sitten tuli ns. *Black power* politiikka, kun mustasta tuli kaurista. Sannasta *negro* tuli *Black American* ja myöhemmin *Afro-American*. 1960-luvulla alettiin puhua kulttuurimosaiikista, kun tarkoitettiin eri etnisiä ryhmiä. Vasta 1980-luvulla vakiintui käyttöön käsite *multiculturalism*. Mutta USA on ollut ja on edelleen luokkayhteiskunta. Esim. Princetonin yliopistossa New Jerseyssä ei ennen v. 1945 ollut yhtään afro-amerikkalaista opiskelijaa. Tälläkin hetkellä verrattuna valkoihoisten miesten palkkoihin mustat miehet ansaitsevat 74 %, espanjalaisperäiset miehet 64 %, valkoihoiset naiset 70 % ja espanjalaisperäiset naiset 53 %.

Jonathan Parapak, kansliapäällikkö Indonesian turismin, postin ja telekommunikaation ministeriössä, kertoi Marshall McLuhanin ennustaneen jo 50 vuotta sitten *Global Villagen* syntyminen tiedonvälityksen seurauksena. Indonesian 17 508:lla saarella asuu 300 erilaista etnistä ryhmää. Indonesian valtion tunnus onkin yhteys erilaisuudessa (*Unity in diversity*). Presidentti Suharto on sanonut: Antakaamme näiden eroavuuksien yhdistää meitä ... kuten monivärisen sateenkaaren harmonoinen kauneus.

Imelda Roche, Australia, *Nutri-Metics International Holdings*'in presidentti, tote- si että puolet maailman kaupasta käy- dään kaukoidän markkinolla, mitkä edustavat noin 2 miljardia ihmistä. 2/3 Australian kaupasta suuntautuu Kauko- Itään, erityisesti Japaniin. Kasvu on ollut nopeata viime vuosina. Australian etni- sillä vähemmistöillä on suuri merkitys ulkomaankaupan edistäjänä, sillä maas- sa on yli 220 eri kanallisuutta. APEC kä- sittää 18 Pacific Rimmin valtiota, joilla kaikilla on erilainen kulttuuri.

Dr. Anrew Theophanus, Australian parlamentin jäsen ja pääministerin sih- teeri monikulttuuriasioissa, lainasi *Aus- tralian National Agenda*: "Multicultural- ism manages cultural diversity in the

interests of the individual and the society as a whole." Theophanuksen mukaan Australia on onnistunut omassa moni- kulttuurisuudessaan ottamaan huomi- oon sekä erilaisuuden että yhtenäisyyden periaatteet.

Cultural Diversity -konferenssin loppu- lausunnossa korostettiin kansainvälisen yhteistyön merkitystä kulttuurien erilai- suuteen liittyvän vuoropuhelun jatkami- seksi. UNESCO, ja erityisesti sen sosiaa- lisen muutoksen ohjelma (MOST), voisi toimia seuraavien konferenssien järjestä- jänä ja muun yhteistyön edistäjänä. Eh- dotus kansainvälisen monikulttuuri-ins- titutiutin perustamisesta kirjattiin myös päätösasiakirjaan.

Olavi Koivukangas

Australia's Multiculturalism As a Model For Other Countries

The *Global Cultural Diversity* confer- ence, held in Sydney 26–28 April 1995, was linked both with the fiftieth anniver- sary of the establishment of the United Nations, and with the 1995 Year of Toler- ance. The conference was attended by around a thousand delegates, from fifty different countries, including one repre- sentative from Finland.

The main speaker at the Conference was the Secretary-General of the United Nations, Boutros Boutros-Ghali, who stressed that one of the basic human rights is the right to one's own culture. Conflicts arising from cultural differ- ences constitute one of the greatest prob- lems currently facing the UN and mankind. The Secretary-General de-

plored the growth of micro-nationalism, based on ethnic, religious and cultural separatism; the crucial question in the 21st century is going to be whether governments can succeed in guarantee- ing their citizens work, regional rights, and cultural integrity.

The Australian Minister for External Affairs, Gareth Evans, noted that whereas Australia has benefited from its multicul- turalism, in many countries ethnic, re- ligious and national polarization has led to fatal confrontations. Among the 82 armed conflicts occurring worldwide during the period 1989–92, 79 took place within the borders of sovereign states, and every one of the 34 armed conflicts in 1993 occurred inside national borders.

Evans argued that violent conflicts aimed at the establishment of an independent state, the overthrow of ruling governments, or the achievement of greater autonomy are unlikely to diminish within the immediate future. The international community cannot simply stand aside and watch where conflicts lead to hundreds of thousands of deaths and millions of refugees. Evans suggested that a global model for reconciliation could be provided by the multiculturalism achieved in Australia.

As the Australian Prime Minister, Paul Keating, noted, Australia's multiculturalism is composed of immigrants from 220 different national backgrounds. 42 per cent of the population of Australia are either first- or second-generation immigrants; in addition, the members of the aboriginal population number 330 000, and speak 200 different languages. The Prime Minister argued that Australia could provide a model for the rest of the world as to how cultural diversity can be turned into a positive force for the national good. Similarly, the Director-General of UNESCO, Frederico Mayor, stressed the benefits for societies of cultural diversity as a source of vigour.

Tara Mukherjee, chairperson of the Migrants Forum set up by the Council of Europe, painted a pessimistic scenario for Europe unless the 15 million immigrants within the European Union can be ensured an Australian-type *fair go*. If people are constantly under pressure, she warned, the outcome will be social unrest and "blood and fire on the streets".

A paper was presented by Professor Tomas Hammar on the subject of political participation among Europe's immigrant minorities. The immigrant population of the EU, numbering at least 15 million, largely remain without full political

rights even when they have been living in their new home countries for 15-20 years. In most states, full citizenship is required, and this can be difficult to obtain, for example in Germany, though in some countries, e.g. in the Nordic countries and the Netherlands, permanently resident non-citizens may have the vote in local elections. After twenty years, Europe's multicultural policies, designed to ensure minority rights and needs, are in crisis.

The Conference also focused on the 200 million members of the world's aboriginal peoples, and the special measures necessitated by the threat to their cultures. The Conference also expressed its support for the right to use one's own language, and for international collaboration to improve the position of women in all societies; nor were young people forgotten, since it was noted that the foundations for multiculturalism and toleration are laid day by day in school classrooms and playgrounds.

In Australia, multiculturalism is the result of a deliberate undertaking. It was not until 1967 that the aboriginal population were granted full citizenship, and in 1972 the Labor government abandoned the White Australia immigration policy. Since the Second World War, Australia (with a population currently around 18 million) has absorbed over five million immigrants. In recent years, the majority of arrivals have come from Asian countries, such as Hong Kong, due to be ceded to China in 1997. The major problem facing the immigrant population is unemployment, since whereas the unemployment rate for the country as a whole is 9.7 per cent, among the immigrants it is 14 per cent.

Sheila Finestone, MP, the Canadian Minister for Multiculturalism, stated that in the world altogether there are around

100 million migrants. There are about 19 million refugees, not counting a further 20 million who are refugees within their own countries.

Four per cent of the population of Canada consist of the country's aboriginal peoples, and 42 % are of other than British or French origin. Ten per cent of the Canadian population belong to *visible minorities*, but in the major cities such as Toronto or Vancouver this proportion is closer to a quarter. Multiculturalism was officially adopted in Canada in 1971, and confirmed by legislation in 1988. Canada aims to build out of its many cultures a *coherent society*, sharing common values but with respect for diversity. The aim is also to draw upon the resources of cultural diversity in order to promote Canada's economic, social and cultural well-being.

Congressman Donald M. Payne, from the United States, described how until the 1950s and 1960s the USA had followed a *melting-pot* philosophy. This was displaced by the *Black Power* period, when *black became beautiful*. The word *Negro* was replaced, first by *Black American*, and then by *Afro-American*. During the 1960s, the metaphor of a cultural mosaic began to be used to refer to different ethnic groups, but it was not until the 1980s that the concept of *multiculturalism* became established. On the other hand, the USA has always been, and remains, a class society. At Princeton University, New Jersey, for instance, prior to 1945 there had not been a single Afro-American student. Even today, in comparison to White male incomes, Black males earn 74 per cent, Hispanic males 64 %, White women 70 % and Hispanic women 53 %.

Jonathan Parapak, of the Indonesian Ministry for Tourism, Posts and Telecommunications, recalled how fifty years ago

Marshall McLuhan had predicted the birth of the *Global Village* as a consequence of the new information media. The motto of the state of Indonesia, with 300 different ethnic groups inhabiting its 17 508 islands, is *Unity in Diversity*, and he quoted President Suharto: Let these differences unite us ... like the harmonic beauty of the many-coloured rainbow.

Imelda Roche, Australia, President of *Nutri-Metics International Holdings*, noted that half of the world's trade is conducted in the markets of the Far East, comprising about two billion people. Two-thirds of Australia's foreign trade is carried on with the Far East, particularly with Japan, and in recent years growth has been rapid. APEC comprises 18 states on the Pacific Rim, each with its own distinct culture, and Australia's ethnic minorities, representing 220 nationalities, have a major role to play in promoting foreign trade.

Dr Andrew Theophanus, MP, the Australian Prime Minister's Secretary for Multicultural Affairs, quoted from the *Australian National Agenda*: "multiculturalism manages cultural diversity in the interests of the individual and the society as a whole." Theophanus asserted that Australia, in its own multiculturalism, has succeeded in respecting the principles both of diversity and of unity.

The *Cultural Diversity Conference Final Statement* stressed the importance of international collaboration in maintaining a dialogue on cultural diversity. UNESCO, especially through MOST, its program for social change, could organize the next conference and promote other forms of collaboration. The Final Statement also recorded a proposal to establish an international Institute of Multiculturalism.

Olavi Koivukangas

Studies of Finnish in North America and Scandinavia

Part II

Jarmo Lainio

In the first part a basic description of the settings and the targets for the studies in terms of linguistic levels were given. Here, the studies are scrutinized slightly more in detail from other angles.

Approaches and targets of studies

Basic approach in studies

Table 1 basically tries to track down whether, 1) the studies have included both languages of the individual speaker, 2) the studies have either compared data from one language at language level to those of the other language, or 3) individuals have been used as sources for one language but not for the other. For example, one language may have been studied at the individual level of the speaker, but data on the other language are taken from written sources or from other speakers' (normally group level) data. This would be labeled a "Monolingual" language contact study in Table 1. A "Bilingual" (contact) study would be one which includes data on both languages from the same individual or samples of corresponding informants.

Reasons for this kind of taxonomy are, i.a. that most studies prior to the 1990's have been of the monolingual language contact type. This normally implies that

reference data and the level of comparison for the other language is the written standard. Tentatively, this could mean that the studies of languages in contact have carried severe theoretical bias (cf. Linell 1982). Hypothetically, studies using the same individuals for the study of both languages in contact may find themselves in need to modify basic assumptions of language contact at speech and language level. What becomes a matter of interest in this respect is then, whether attempts have been made to avoid such bias.

The label "Interlingual" (Table 1) covers cases, where linguistic features have been studied and described in theoretical frameworks, which are either connected to assumptions of universal features in human language, or which have stated that there are linguistic features worth considering, which neither emanate from Finnish nor its contact language. Regarding features that have been termed "neutralizations" (e.g. Andersson forthc.) in various studies, they are covered by the "Bilingual" label, since they have features in common with both languages.

In Table 1 there is a gap or less widespread representation in the column referring to interlingual, and to some extent, to bilingual studies. This partly reflects the fact that interest in Finnish has been shown by scholars, whose interests have not been grounded in recent theoretical frame-

Docent Jarmo Lainio, Department of Finnish, Stockholm University, Sweden

Table 1. Basic descriptive approach, "linguistic world view", to data at speaker level. Linguistic theory/paradigm

	Monolingual	Interlingual	Bilingual	
<i>Norway</i>				
Autochthonic	X	-	X	
Assimilated	X	-	(x)	
Immigrants	(x)	-	(x)	
<i>Sweden</i>				
Autochthonic	X	-	X	
Assimilated	X	-	(x)	
Ethnic Min. /	X	X	X	
Immigrants	(x)	(x)	X	
<i>Canada</i>				
Ethnic Min. /Immigrants		X	(x)	X
<i>USA</i>				
Ethnic Min. /Immigrants		X	(x)	(x)

works, even though examples of this can be found as well.

Linguistic and time perspective of studies

Basically three perspectives (with some subcategories) recur in linguistic studies on (spoken) language. One may study a) the synchronic *product*, b) the *process* of language change *in apparent time*, and c) the *process* of language change *in real time*.

"Product" studies refer to those, which include one undifferentiated population or one cross-section of a population, studied at one point in time. "Process in apparent time" refers to studies, which include comparisons between different cross-sections of speakers at the same point in time, or between one population and other kinds of data or other populations from another point in time, in order to state an accomplished change or a change in progress. "Process in real time" in this con-

text refers to studies, which involve representatives of the same sample at different times, with the same individuals (occasionally with additional individual informants). The most tedious sampling and analysing procedures of the linguistic material can probably be found under the third alternative. This gives, however, the most reliable results regarding lasting changes. It is further the most demanding method in terms of manpower and economy.

Linguistic *products* have been studied in most settings, except among recent immigrants. Almost no studies on recent immigrants' use of Finnish may be found, but some on their use of the target language (English and Swedish, for example).

In quantitative studies the use of *apparent time*-changes, i.e. the differences revealed by comparisons between different subgroups of speakers (by age and

sex), has been a methodological short-cut to estimations on changes in the linguistic system. The apparent changes may also be inferred by comparing material from different times. This dynamic aspect is not easily adapted to studies on the lexicon, and has thus not been used to any noteworthy extent in settings characterised by a predominantly lexicological direction.

For Kvens, Lindgren (1993a) has tried to describe the apparent changes between different sources. Winsa (1991) has studied how the dialect border between Tornedal Finnish and Gällivare Finnish has changed since the days of Airila (1912). Lainio (1989, 1990, 1991) has compared adult Sweden Finns both inter-generationally among Sweden Finns and to their respective source country dialects. In a bilingual project on adolescents and their parents, similarities and differences between them, both in Finnish and Swedish will be studied (Lainio *forthc.*). Kainulainen (1993) has made an inter-generational study with a third-generation Canadian Finn, as compared to his parents. Larmouth (1974; cf. also Hirvonen & Lauttamus 1994) has compared four generations' preferred case forms, and the increasing use of analytical means.

The *real time* changes have for practical reasons been rare, also internationally, but some long-term studies on Finnish may be found. Paunonen & Wande (1990; cf. Winsa 1993) have designed a project studying both language attitudes and language use among the same speakers in the 1960's and 1990's. In the project *Bilingualism at School*, school-aged children have been followed up both in Finnish and Swedish for several years (e.g., Viberg 1988; Juvonen et al. 1989). Pietilä (1989:17–18) has compared American Finns at two points in time, mainly

regarding their English, but she also discusses code-switching and Finnish abilities among the informants.

Related to this classification is the one concerning the time aspect of comparison. Despite the fact that most studies have traditional dialectology as a theoretical starting point, few have actually explicitly included the diachronic aspect. Most studies have aimed at a synchronic description. The borderline is apparently between traditional studies on the regional minorities (VäFi = Värmland Finnish, KvenFi and ToFi = Tornedal Finnish) and the more recent migrant populations. The social and linguistic complexity of the latter make such comparisons a cumbersome task: both methodologically and practically the amount of potential source varieties is high, and the compatibility is sometimes questionable between different kinds of data.

The researcher's perspective

The perspective of the researcher is crucial for the presentation of a minority language and partly for the choice of the descriptive means. I will briefly discuss its general importance below.

In Norway, the autochthonic group of Finns has been treated as Finns abroad until the late 1980's. The growing interest in minority aspects among the Kvens themselves, and the influx of empathetic researchers has changed the perspective in a more minority-oriented direction. There are also Kvens who have started participating in basic research. The more recent immigrants have not been paid much linguistic attention thus far. The situation seems to be that both Kvens and recent immigrants still see the latter as representatives of Finland Finnish. Some preliminary observations on the language of the second generation have been made (e.g., Niiranen 1993; Paavola 1994).

The Swedish situation is more complex. The ToFi situation has been faced with most of the mentioned perspectives: Finns abroad, autochthonic and recently, ethnolinguistic minority. Changes have been noticeable during the last decade. The descendants of the migrant community have first faced neglect, then been seen as Finns abroad and most recently, been understood as an ethnolinguistic minority. The second and later generations are now normally treated as representatives of a minority. Recent immigrants have also been paid attention in language learning and learner language studies.

As far as I know, the Finnish-speaking communities in North America have been studied as Finns abroad, even recently. In other social sciences the view has changed to slowly categorize the Finns and their descendants in North America as an ethnic minority group. However, so far linguistic studies have not taken this as a starting point. From one point of view this is logical — there are not very many speakers in the later generations left to uphold ethnolinguistic claims. Both Canada and the US have faced a continuous, but small immigration from Finland to the larger cities: Vancouver and Toronto in Canada, New York, Florida and the Pacific coast in the US. Normally, it is implied that they constitute temporary immigrants and not part of a continuous American Finnish migrant tradition. On the other hand, this view has been shared by thousands of earlier migrants, not the least among Sweden Finns. The Finnish of Finnish-speaking newcomers to North America has not been studied in any larger studies thus far.

Reasons for discussing the perspective of a researcher are not trivial. If a researcher has his/her background in Fin-

land, it is natural to consider the Finnish studied as an exodus variety, a variety spoken abroad. Several implications may be expected to follow from this. Firstly, the reference is usually mainly standard Finland Finnish (=FiFi). Secondly, a result of the description may be that the exodus variety is found to deteriorate and regress from FiFi. Changes have not been seen as development, but as retardation from an inferred evolutionary progression (however, recent studies of e.g. Martin, Jönsson-Korhola and Virtaranta try to avoid this implication). Thirdly, degree of involvement regarding the future prospects of the variety under study may be one of indifference.

If the researcher has his/her background among or shares some life experiences with the speakers of the language in question, s/he may be expected to see it as a minority language with a potential development towards its own standards, a language in its own right. This may also imply future prospectives and more of an involvement in the possibilities of maintenance for the variety in question. Representatives from a third group of researchers, the non-Finnish (general) linguist, may be expected to follow the "abroad" perspective (cf. Aikio 1990; Lainio 1990 for discussions).

On the other hand, an in-group minority researcher may start out to compare the minority variety from a low-prestige and low-status angle. This is the result, e.g., when the minority variety or language is not studied from its own perspective, as a developing language. Retarding features, differences compared to a Finland Finnish norm, error analyses and attrition, may be paid main attention. The language development is seen as not having the potential to change in the future. Such comparisons, though not intended to,

Table 2. Informant type: children, adolescents or adults

	Children	Adolescent	Adults	Seniors
Country				
<i>Norway</i>				
Autochthonic	X	-	X	X
Assimilated	-	-	-	X
Immigrants	(x)	(x)	(x)	-
<i>Sweden</i>				
Autochthonic	-	(x)	X	X
Assimilated	-	-	-	X
Ethnic Min.	(x)	X	X	(x)
Immigrants	-	(x)	X	-
<i>Canada</i>				
Ethnic min./ (Immigrants)	-	(x)	X	X
<i>USA</i>				
Ethnic min./ (Immigrants)	(x)	(x)	X	-

may thus result in a deficit view on the minority variety and its speakers. It has been shown by Huss (1991), that tremendous changes take place in the use and ability of the languages of a bilingual from the very first years of childhood. Attitudes in the bilinguals' closest environment but also researchers, may influence in which direction the development will go.

Informant types in studies

The following classification (table 4) both reflects the dominance of the traditional Fennistic paradigm (dialectological, lexical, Standard Finnish (=StFi)) and its preferences regarding choice of informants, but also the fact that younger speakers are no longer easily available for study in all of the settings. The difficulty of distinguishing between "imperfect learning" (Thomason & Kaufman 1988), contact-induced transfer and attrition for shifting speakers also presents itself in many of

these cases. The problem of how to deal with different informant types, i.e. where on a language shift continuum an informant is situated, has not been settled and hardly discussed explicitly in these different settings.

A country-wise generalization of studies on spoken Finnish as a contact language

Using the tables given I will try to summarize briefly the situation of each of the four mentioned settings/countries.

Norway

The Norwegian situation for Finnish has recently shown a remarkable increase in studies dealing with Finnish in Norway, predominantly the Kven Finnish speakers. This can partly be explained by the factors mentioned in the Introduction, i.e. change of paradigm, ethnic revitalization and the increasing number of in-group representatives.

These have further had the effect that the Norwegian Council of Research (NAVF 1992) launched a research programme concentrating on the cultural and sociolinguistic situation in Northern Norway. It has resulted in the activities wished for. Several theses have been finished and several are on their way. In addition, the Finnish Academy supported both the fieldwork and publishing of the studies, in parallel to the Norwegian funding. The epicentrum of this activity is the University of Tromsø, though also the Distriktshøgskole in Kautokeino and Alta have initiated several studies on the sociology of language. Speakers of Finnish in Northern Norway have not been the objects of study from only one perspective, but research is fairly varied and adapted to the situations.

Among the studies published, Lindgren's (1993a, 1993b) study on three Kven dialects' verb morphology and variation, is not only of Fennistic interest. Her results, among which the observed extensive morphological variation should be mentioned, are interesting for minority language contact descriptions at a general level. The lack of impact from standard Finnish and its prescriptive implementation, is taken into account in her attempt to evaluate differences between the dialect settings studied.

Among the fields that seem to be lacking here, which have been represented in other settings, could be mentioned studies of phonology, code-switching, and studies on recent immigrants' Finnish in a wider perspective. Different styles and situation-bound language use have not been studied. Linguistic descriptions of child and adolescents' language have not been completed as yet (cf. Niiranen 1993, however). As in the other settings, conclusions about the typological situation in

the minority setting are missing (however, cf. Lindgren 1993a). Since the start of many of the studies was late, several of them have not been finished, and new ones are continuously being started.

Sweden

The most well-known of the Swedish settings is the ToFi situation, which has been comparatively extensively studied, a great deal thanks to older, pre-war dialectological studies, but also thanks to the debate initiated by Nils-Erik Hansegård on the semilingualism of Tornedalians. ToFi cannot, however, be said to be satisfactorily or fully studied. Most levels of ToFi grammar would need basic descriptions and case studies. Both diachronic and synchronic studies dealing with contact language aspects of ToFi are in progress.

Värmland Finnish, though now extinct, is facing a similar problem as was threatening studies of American Finnish (=AmFi) for several decades: much data was first collected, but little was analyzed or published about it after the traditional dialectologists had made their contributions (for AmFi, see 3.3). Even for VåFi, however, new projects have been initiated and analyses of the rich dialectological material are being performed at the moment. For VåFi, more clearcut than for the other contexts, there is no way to collect additional data — the speakers are irrevocably gone. For the other varieties of Finnish these studies still have a contrastive value.

Despite the fact that revitalization among Sweden Finns occurred earlier than in the other countries, and the question of e.g. educational achievement and programmes were discussed early in Sweden, hardly no main linguistic contributions regarding Finnish in Sweden were published prior to the mid-1980's

(e.g. Nesser 1986). Many studies considering Finnish-speakers' acquisition of Swedish as a second language, and two decades of studies within psychological, social and educational sciences have been accomplished. Sociopolitical, theoretical and attitudinal factors among researchers were initially of importance for a delay within linguistically oriented research on Sweden Finnish. Recently, several projects have been started on Sweden Finnish from various angles.

Among the research fields that have been lagging behind somewhat until recently are:

- cross-generational studies including the early and later arrived immigrants, as well as first vs. second and later generations of Sweden Finns (such projects have been started already)
- studies of stylistic and situational language variation
- extensive studies of L1 acquisition in the minority setting.

Some other areas that are being planned to be examined are:

- studies involving generalizable descriptions of the development of the old as well as the developing every-day borrowed vocabulary
- typologically oriented studies regarding specifically Finnic features and their degree of retention.

Some fields not studied to any noteworthy extent in the other settings have been represented in Sweden, e.g. regarding discourse and pragmatic/communicative competence among second generation adolescents (in both Finnish and Swedish). During the next five years main contributions to the study of Sweden Finnish and language contact aspects of Sweden Finns' languages may be expected. These cover bilingual and interlingual aspects of Finnish in contact with Swedish.

Canada and USA

There is a practical and methodological complication in the research on American Finnish, namely that the linguistic situations in Canada and USA are taken for granted to have shared developments. One could argue that results hitherto have not revealed any obvious differences, but on the other hand this might be due to the fact that the linguistic material regularly has included informants from both sides of the border.

It has been noted that the attitudinal basis and the general linguistic settings differ in the two countries, but linguistic studies have deliberately overlooked this. However, Canadian Finnish cannot be said to be identical to USA Finnish (American Finnish), since the external characteristics of their language contacts are different. To take two extreme examples, the Montréal Finnish community, which is surrounded by Francophones and in the background by the gross Anglophone society, as well as the by now mostly shifted small communities of Finnish-speakers in the Maritimes with Hiberno-English as their contact English, have not been studied, but would hypothetically confuse the homogeneous picture of AmFi. (This would hypothetically concern levels of language which differ between the Englishes and English vs. French, e.g., certainly regarding pronunciation.)

The question is, whether this calls for another term to be used for these specific settings, or whether the Canadian case as such should be separately studied from the USA Finnish setting. Hypothetically, the main settings given above differ from each other, despite the fact that American and Canadian English are not considered to reveal main linguistic differences,

especially in the major contact areas of the Great Lakes (for a description of Canadian English, see Chambers 1991). Some reports (Larmouth 1974; Jönsson-Korhola 1989) do, however, mention that the local English has occasionally caused some deviations from the general American Finnish language use. It is possible that this has influenced language contact at some grammatical level more than on others, but so far, this has not been studied.

Another factor, which has not been studied explicitly, is the urban vs. rural setting of language contact. It is problematic for such a comparison, that language shift has proceeded further in the urban areas, and that collecting data is more complicated, e.g., in New York than, say, Hancock, Michigan, or Sudbury, Ontario.

American Finnish data, in the traditional meaning, has been most extensively collected and cannot be matched by any other available corpus from the other settings. This is thanks to the long term work of Pertti Virtaranta and *Suomen kielen nauhoitearkisto* (The Finnish language recording archival; see Jönsson-Korhola 1982; Virtaranta 1993). Both the work of Martin (1989) and Jönsson-Korhola (1989) (These reports have been summarized in English in Martin, 1990, and Jönsson-Korhola, 1990, which have become the long-needed foundations for further studies of American Finnish, have developed from the project of Virtaranta's (cf. Virtaranta et al. 1993).

The collection of spoken language material in the American setting, has been comparatively uniformly collected, which is not only an advantage. Traditional dialect data collection was the original starting point, which implies that younger speakers were not shown the same interest as older, "good" speakers of Finnish. However, practical problems

do arise, when such attempts have been made lately (e.g. Kainulainen 1993).

Situational variation has hardly been studied at all. The concentration of studies on lexicon has on the one hand resulted in a unique minority Finnish dictionary of American Finnish (Virtaranta 1992), but also in a lack of studies of the other levels of grammar. One general consequence of this seems to have been that the concept of AmFi has come to imply lexical deviations from FiFi, and, that these abound in the speech of American Finns both assumptions have been refuted by accurate data. The ways of collecting data have restricted the possibilities to adapt more than a fairly traditional dialectological approach to the study of spoken American Finnish. Some recent attempts are trying to complement the picture (e.g. Hirvonen 1992, 1993; Hirvonen & Lauttamus 1994; Lauttamus 1991, 1992).

Until the late 1980s comparatively little was published about AmFi. The project of Virtaranta's has by now produced four major contributions to the study of AmFi. After the publication of these works, it unfortunately seems that the study of transatlantic Finnish has come to an end. Since language shift is progressing continuously in both Canada and USA, new studies would be of great importance. Generally, the available data allows further basic descriptions to be made. There would still be time to collect new data, as well as a need to analyse available data from other types of speakers.

Recently, some studies dealing with code-switching have been initiated and results have been published both from the Canadian (Wheeler 1987; Poplack, Wheeler & Westwood 1987), and USA settings (Lauttamus 1991; Halmari 1993, 1994; Halmari & Smith 1994). The

work of Halmari represents qualitatively new directions in the study of Finnish-speakers in America. She has concentrated on code-switching (mostly among children) and intercultural discourse from the point of view of conversational analysis and government theories. Her informants have arrived fairly recently.

As in the other minority Finnish settings, language contact studies involving the typological approach are missing concerning American Finnish. Studies of child language development of Finnish in the North-American setting are generally lacking (however, Bowerman 1973; Halmari 1993, 1994; Halmari & Smith 1994). In addition to the mentioned works on spoken AmFi, there are several important unpublished Finnish pro gradu-theses on newspaper language (cf. Haakana et al. 1993 for a bibliography).

International, typological and comparative perspectives

There is a need to include macro-level language contact studies, in order to achieve a general overview of the state of affairs among the different minority Finns. Suffice it here to mention some typologically oriented and general linguistic directions that may be valuable in such an undertaking. In the general description of Comrie (1989) Finnish is often referred to as a representative of the Finno-Ugric/Uralic languages.

Areal linguistic studies (e.g. Décsy 1973; Bradean-Ebinger 1989) may also be of interest. Finnish is occasionally used as an example of various linguistic features in typological studies. Recent works by Dahl et al. (1992) and other proceeding work by the European Science Foundation typology programme (EUROTYP), may be expected

to contribute to the picture, and more directly so the project on Baltic language contacts (cf. Dahl & Koptjevskaja-Tamm 1992). A project on the pragmatic aspects of language use in contact in the Baltic sea area has been initiated by Raukko & Östman (1994). The treatment of migrant languages, such as Finnish in Sweden, is scarce in their approach thus far.

For practical reasons, no direct reference has been made to source country studies on the state of art for Finnish. There are abundant relevant representatives to be found among Fennists and general linguists in Finland also for my purposes, to complement the various fields above, but a discussion of these sources has for practical reasons to be presented elsewhere. Changes of FiFi can further be inferred from the variationist, so-called "city-Finnish" studies (e.g. Paunonen, Mielikäinen & Suojanen 1976; Mielikäinen 1980; Suojanen 1985; Paunonen 1993a, 1995) and studies relying on various dialect and archival corpora of Finnish.

Though macro-level studies are called for to be included in definitions of the typological state of minority Finns, the step from here to direct predictions, both nationally and areally, is daring (cf. Décsy 1973:299 ff.). Societal changes may easily disturb any prevalent equilibrium and initiate future language change, shift and revitalization.

Discussion

If we want to develop a sense of understanding about what is going on in a wider perspective regarding Finnish, both minority and majority Finnish, I believe an overview of the kind given above is useful. Each study may add a further piece of information to what is happening to Finnish under the pressure

of surrounding Indo-European (=IE) languages, also to FiFi. Each study may reveal some of the characteristics that a speeded-up development of language change may contain, which route it might take, and to what extent a language shift is approaching. Knowledge about the present-day processes, in which minority Finnish speakers participate, may have explanative power for the description of Finnish at large. But to understand what is going on within the minority Finnish varieties, the majority speech community must also be taken into account and be studied in somewhat similar ways.

The studies reviewed also tell about the position of minority Finnic languages within the Finnic linguistic community. They partly reflect the directions of Finnic theories during the post-war era, and what the gaps of study are regarding various aspects of Finnish in contact with other, IE languages. To some extent they reflect the evaluation of the varieties and their speakers, both from a Finland Finnish and an internal minority point of view. In most respects, the gaps show that profound additions to the study of Finnish outside Finland are needed, despite important contributions in some areas.

Nowadays, in the era of EC/EU conformity, there are single voices heard that Finnish is threatened as a language in its own source area, Finland. Though this, according to my view, is far-fetched and hardly the case, the linguistic processes involved in the studies mentioned above may give further clues as to whether this really is a relevant scenario. The Finnic languages studied outside of Finland are threatened, there should be no doubt about this, and they are changing. Studies of minority and majority varieties of Finnish may thus benefit mutually from comparisons. One requirement is, how-

ever, that the studies are methodologically compatible.

As could be observed from the overview, there is a heavy overweight for traditional (dialectological, lexicological) approaches in the studies. Only lately have other directions contributed to the study of spoken Finnish. One direction that could be of common interest and which is increasingly being adopted is a typologically influenced one, which can be approached from various angles. Another is the growing amount of clarifications of different Finnish discourse modes. For Finnish outside of Finland, they have hardly been adopted in the studies mentioned. For comparisons within these frameworks the problem of speech vs. language level representation is, however, likely to become a major obstacle for reliable and valid conclusions regarding the varieties studied. For scholars of minority Finnic languages, and maybe partly for FiFi, the challenge is not to lose sight of each other, from methodological points of view. When compared to Finland Finnish in adequate ways, I believe that the minority Finnic languages under scrutiny in the by now considerable amount of reports, show that they are both worth studying in their own right, and that their linguistic characteristics have a bearing for the study of majority Finnish.

From a linguistic point of view, there are no "pure" languages; this is a social classification. Processes of change as a consequence of language contact are natural to any language or variety, though the direction and speed may differ. Minority languages have suffered more from this misconception than majority languages have. There is, nevertheless, probably a social-psychological critical limit for a linguistic borrowing process, also for minority languages. In order for

such changes to be kept under control by the speech community, measures have to be taken to avoid an approaching shift to the majority language. The responsibility of developing and using minority Finnish according to the changing demands of the environment lies with the minority speakers themselves. Attitudes to minority languages depend largely on the prestige attributed to them, within the group

and among outsiders. Researchers influence, they may like or not, the process of language maintenance both by their choice of method and their perspective on the minority variety, like these Finishes, and their respective speakers. The overview indicates that there has been an increasing sensitivity to such basic sociolinguistic facts among the studies reviewed here.

References

- Aikio, Marjut 1990. Samernas etniska dilemma. In: Wande, E. (ed.) 1990, 17–26.
- Airila, Martti 1912. Äännehistoriallinen tutkimus Tornion murteesta. *Suomi* 4:12. Helsinki: SKS.
- Andersson, Paula (forthc.) Blandat och klart: svenska inkorporeringar i minoritetsfinska och -engelska. In: Wande, E. (ed.) (forthc.)
- Berge, Kjell Lars & Kotsinas, Ulla-Britt (eds.) 1991. *Storstadsspråk och storstadskultur i Norden*. (MINS 34.) Department of Nordic Languages, Stockholm university.
- Bowerman, Melissa 1973. *Early Syntactic Development. A Cross-Linguistic Study with Special Reference to Finnish*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bradean-Ebinger, Nelu 1991. Sprachkontakte und Zweisprachigkeit in Fennoskandinavien. *Soziolinguistische Aspekte der Zweisprachigkeit im nördlichen Areal*. *Studies in Modern Philology*, 8. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Chambers, Jack C. 1991. Canada. In: Cheshire, J. (ed.) *English Around the World – Sociolinguistic Perspectives*, 89–107. Cambridge: Cambridge University Press.
- Comrie, Bernard 1989. *Language Universals and Linguistic Typology*. (Second edition.) Oxford: Basil Blackwell.
- Dahl, Östen, de Groot, Casper & Tommola, Hannu (eds.) 1992. *Future Time Reference in European Languages II*. (EUROTYP Working Papers, Series VI, No. 3.) European Science Foundation. Department of Linguistics, Stockholm.
- Dahl, Östen & Kotjevskaja-Tamm, Maria 1992. *Language typology around the Baltic sea: A problem inventory*. *Papers from the Institute of Linguistics (PILUS)*, 61. Stockholm: Department of Linguistics, Stockholm University.
- Décsy, Gyula 1973. *Die linguistische Struktur Europas. Vergangenheit – Gegenwart – Zukunft*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Haakana, Markku; Harmanen, Minna; Leino, Pentti & Mäntynen, Anne (eds.) 1993. *Fennistiikan opinnäytteitä III*. *Canstreniaumin toimitteita* 45. Helsinki: Department of Finnish, Helsinki University.
- Halmari, Helena 1993. Code-switching as an evaluative device in bilingual discourse. *Issues in Applied Linguistics* 4.1: 91–118.
- Halmari, Helena 1994. *A government approach to Finnish-English intrasentential code-switching*. (Unpublished Ph.D. diss.) Department of Linguistics, University of Southern California.
- Halmari, Helena & Smith, Wendy 1994. Code-switching and register shift: Evidence from Finnish-English child bilingual conversation. *Journal of Pragmatics* 21.4: 427–445.
- Hirvonen, Pekka 1992. *Vowel and Consonant Length Opposition in American Finnish: An Example of Language Attrition*. In: Niemi, J. (ed.) *Studia Linguistica Careliana: A Festschrift for Kalevi Wiik On His 60th Birthday*, 21–38. *Studies in Language* 26. Joensuu: University of Joensuu.
- Hirvonen, Pekka 1993. *The Return of the Klörkki: more about the old-country words in American Finnish*. In: Suojanen, M. K. & Kulkki-Nieminen, A. (eds.), 81–96.
- Hirvonen, Pekka & Lauttamus, Timo 1994. *Amerikansuomen kielikontaktit*. In: Tieten tahto, 169–184. *Jääskeläinen, V. & Savijärvi, I. (eds.) Studia Carelica Humanistica* 3. University of Joensuu.
- Huss, Leena M. 1991. *Simultan tvåspråkighet i svensk-finsk kontext*. *Studia Uralica Upsaliensia* 21. *Acta Universitatis Upsaliensis*. Uppsala.
- Jakab, László; Keresztes, László; Kiss, Antal & Maticsák, Sándor (eds.) 1990. *Congressus Septimus Internationalis Feno-ugratarum*. Debrecen 27.

- VIII.-2. IX. 1990. Sessiones sectionum dissertationum linguistica. Debrecen.
- Juvonen, Päivi, Lindberg, Inger & Viberg, Åke** 1989. Narrative Skills in two Languages. In: Hammarberg, B. (ed.) *Language Learning and Learner Language*, 49–69. SWPB 8. Stockholm.
- Jönsson-Korhola, Hannele** 1982. Amerikansuomen sammumisesta. In: *Ulkosuomalaisia*, 46–56. Laaksonen, P. & Virtaranta, P. (eds.). Helsinki: SKS.
- Jönsson-Korhola, Hannele** 1989. Amerikansuomen kaasusyntaksin erikoispiirteitä. (Unpubl. lic.thesis.) Department of Finnish, University of Helsinki.
- Jönsson-Korhola, Hannele** 1990. American Finnish syntax: Some observations on the use of cases in second generation speech. In: Jakab, et al. (eds.) 1990, 72–77.
- Kainulainen, Maija** 1993. Kielenvaihto kanadalaisperheessä. In: Virtaranta, et al. 1993, 128–158.
- Lainio, Jarmo** 1989. Spoken Finnish in Urban Sweden. (Uppsala Multiethnic Papers, 15.) Uppsala: Centre for Multiethnic Research.
- Lainio, Jarmo** 1990. Abbé Grégoire, franska revolutionen och sverigefinnarnas dentala klusiler. In: Wande, E. (ed.) 1990, 27–65.
- Lainio, Jarmo** 1991. Från finsk landsbygd till melansvensk stadsbygd. In: Berge, K.L. & Kotsinas, U.-B. (eds.) 1991, 108–44.
- Lainio, Jarmo** (forthc.) The use of Finnish and Swedish in two generations of Sweden Finns. Proceedings from the International Conference Maintenance and Loss of Minority Languages, 1–4 sept. 1992 in Noordwijkerhout, the Netherlands. In: Fase, W. & Kroon, S. (eds.), 1–27. Swets & Zeitlinger.
- Larmouth, Donald W.** 1974. Differential Interference in American Finnish Cases. *Language* 50:2, 356–366.
- Lauttamus, Timo** 1991. Borrowing, code-switching and shift in language contact: Evidence from Finnish-English bilingualism. In: Ojanen, M. & Palander, M. (eds.) *Language Contacts East and West*, 32–51. *Studies in Language*, N:o 22. University of Joensuu.
- Lauttamus, Timo** 1992. Lainaaminen ja koodinvaihto: havaintoja amerikansuomalaisten kielestä. *Virittäjä* 1, 3–16.
- Lindgren, Anna-Riitta** 1993a. Miten muodot muuttuvat. Ruijan murteen verbintaivutus Raisin, Pysyjoen ja Annijoen kveeniyhteisöissä. University of Tromsø: School of Language and Literature.
- Lindgren, Anna-Riitta** 1993b. English Summary of Miten muodot muuttuvat. (How Forms Change.) University of Tromsø: School of Language and Literature.
- Linell, Per** 1982. The Written Language Bias in Linguistics. *Studies in Communication* 2. Linköping: Tema Kommunikation, University of Linköping.
- Martin, Maisa** 1989. Amerikansuomen morfologiaa ja fonologiaa. (Unpubl. lic.thesis.). Jyväskylä: Department of Finnish, University of Jyväskylä.
- Martin, Maisa** 1990. On the morphological distribution of English loan verbs in American Finnish. In: Jakab, et al. (eds.) 1990, 68–71.
- Mielikäinen, Aila** 1980. Nykysuomalaisen puhekielen murros. Jyväskylän osatutkimus. Raportti 1. Jyväskylän suomen kielen ja viestinnän laitoksen julkaisuja 20. Jyväskylä.
- NAVF 1992** = Evaluering av forskningsprogrammet Samisk og kvensk språk, historie og kultur. Norges Allmennvitenskaplige forskningsråd. Oslo.
- Nesser, Anne** 1986. ”Se oli kurja käyä koulusa”. Bruket av inre och yttre lokalkasus i sverigefinska skolbarns språk. (Acta Universitatis Upsaliensis. Studia Uralica et Altaica Upsaliensia 16.) Uppsala.
- Nilranen, Leena** 1993. Kielitaito, kielenkäyttö, kielikontaktit ja identifiointuminen kieleen ”Suomi toisena kielenä” -projektin osallistuvien lasten perheissä. Avdeling for finsk, Finnmark Distrikthøgskole.
- Nordlyd**. Tromsø University Working Papers on Language and Linguistics. Tromsø.
- Paavola, Liisa** 1994. Kaksikielistämisen edellytykset Pohjois-Norjassa erään konkreettisen yrityksen valossa. In: *Nordlyd* 20, 58–72.
- Paunonen, Heikki** 1993a. Vähemmistökielestä variivaksi valtakieleksi. Helsingiläissuomen historiasta ja nykyuuntelusta. Helsingin kaupungin kouluviraston julkaisusarja A1: 1993/Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1993:5. Helsinki.
- Paunonen, Heikki** 1993b. Suomen mieli – oikea kieli. *Virittäjä* 1, 81–88.
- Paunonen, Heikki** 1995 [1982]. Suomen kieli Helsingissä. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Helsinki.
- Paunonen, Heikki, Mielikäinen, Aila & Suojanen, Matti** 1976. Esitutkimusraportti. (Unpublished manuscript.) Helsinki: Department of Finnish, University of Helsinki.
- Paunonen, Heikki & Wande, Erling** 1990. Från tonedalsfinska till ”meän kieli” (vårt språk). (Unpublished report on the research project). Department of Finnish and General Linguistics, Univer-

- sity of Tampere & Department of Finnish, Stockholm university.
- Pietilä, Päivi** 1989. The English of Finnish Americans with reference to social and psychological background factors and with special reference to age. *Annales Universitatis Turkuensis. Ser. B, Tom. 188*. Turku.
- Poplack, Shana; Wheeler, Susanne & Westwood, Anneli** 1987. Distinguishing language contact phenomena: Evidence from Finnish-English bilingualism. In: Lilius, P. & Saari, M. (eds.), 33–56.
- Raukko, Jarno & Östman, Jan-Ola** 1994. Pragmaattinen näkökulma Itämeren kielialueeseen. Publications No. 24. Department of General Linguistics, University of Helsinki.
- Suojanen, Matti K.** (ed.) 1985. Mitä Turussa puhutaan? Reports from the Department of Finnish and General Linguistics 23. Turku.
- Thomason, Sarah G. & Kaufman, Terrence** 1988. Language Contact, Creolization, and Genetic Linguistics. Berkeley, Los Angeles, Oxford: University of California Press.
- Viberg, Åke** 1988. Tvåspråkighet i skolan – En projektpresentation. In: Barns tvåspråkighet, Gunnarsson, B-L., Liberg, C. & Nesser, A. (eds.), 155–97. Uppsala: ASLA.
- Virtaranta, Pertti** 1992. A Dictionary of American Finnish. Turku: Siirtolaisuusinstituutti/Institute of Migration.
- Virtaranta, Pertti** 1993. Amerikansuomen tutkimuksesta. In: Virtaranta, P. et al. 1993, 21–34.
- Virtaranta, Pertti; Jönsson-Korhola, Hannele; Martin, Maisa & Kainulainen, Maija** 1993. Amerikan-suomi. Tietolipas 125. Helsinki: SKS.
- Wande, Erling** (ed.) 1990. Att forska om språkliga minoriteter. Stockholm Studies in Language and Literature 6. Stockholm: Department of Finnish, Stockholm University.
- Wande, Erling** (ed.) forthcoming. Finska varieteter utanför Finland. Stockholm Studies in Finnish Language and Literature 9. Stockholm: Department of Finnish, Stockholm University.
- Wheeler, Susanne** 1987. Code-switching and borrowing in a Finnish-English bilingual situation. (M. A. thesis.) Department of Linguistics, University of Ottawa.
- Winsa, Birger** 1991. Östligt eller västligt? Det äldsta ordförrådet i gällivarefinskan och tornedalsfinskan. Acta Universitatis Stockholmiensis. Studia Fennica Stockholmiensia 2. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Winsa, Birger** 1993. Meän kieli ja torniolaaksolaisitten kakskielisyys: täälä plandathan sprookit. Virittäjä, 3–33.

Perspectives on Finnish Settlement in Canada

(1901–1991)

Oiva Saarinen

Immigration and ethnic diversity constitute important aspects of Canadian life (Wilson 1994, 5). In fact, Canada has been described as being a truly international nation featuring a "cultural mosaic" tradition in contrast to that of the United States which has often been portrayed as a "melting pot" society. Canada today contains over 100 distinct ethnic and cultural communities. It is not surprising, therefore, that the Canadian government has a longstanding tradition of providing a wealth of census data and other forms of information to reflect this multicultural setting. This material provides a useful framework for assessing the special contribution made by Finns to the fashioning of the Canadian ethnic mosaic in the period from 1901 to 1991.

Immigration

The pattern of Finnish immigration to Canada is shown in Figure 1. While the majority of the Finnish immigrants came to Canada directly from Finland, some arrived via the United States or other countries such as Sweden. Finns came to Canada in three major waves.

The first wave, consisting of more than 20 700 migrants, occurred between 1901 and World War I. This migratory move-

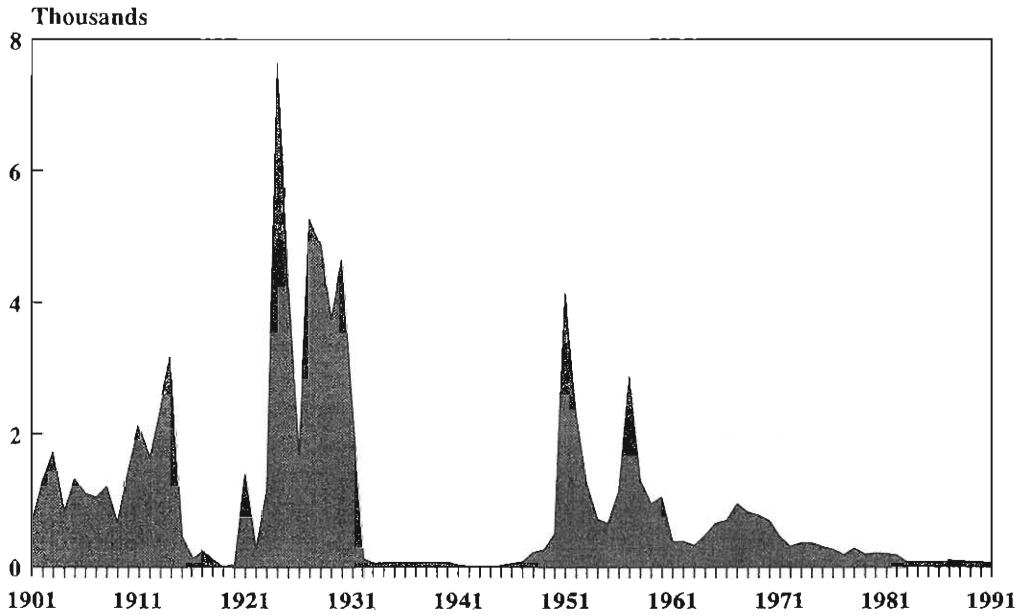
ment, however, was probably larger than the official statistics indicate. For example, Finns were sometimes classified as either Swedes or Russian. As well, the open nature of the border between the United States and Canada created a floating migratory labour force that made it difficult to determine an immigrant's real country of residence.

The second wave, which began in 1921, gained strength in 1924 and continued until 1931. The momentum of the 1920s could be partially attributed to the impact of immigration restrictions to the United States introduced between 1921 and 1924. Some 37 000 Finns arrived in Canada during the period. Many subsequently went to the United States or returned to Finland.

The third peak took place between 1950 and 1960 at which time almost 17 000 Finns came to Canada. The gradual reduction in the Finnish migratory flow after the 1960's was influenced by the introduction of the point system and the abolition of discrimination arising from changes in Canadian immigration policy in the 1960s and 1970s. The growing popularity of Sweden as an alternative destination for the Finns was also important. Overall, the immigration records indicate that more than 87 500 Finnish immigrants came to Canada between 1901–1991. This number constituted approximately 0.8% of the total immigration flow to Canada for the same period.

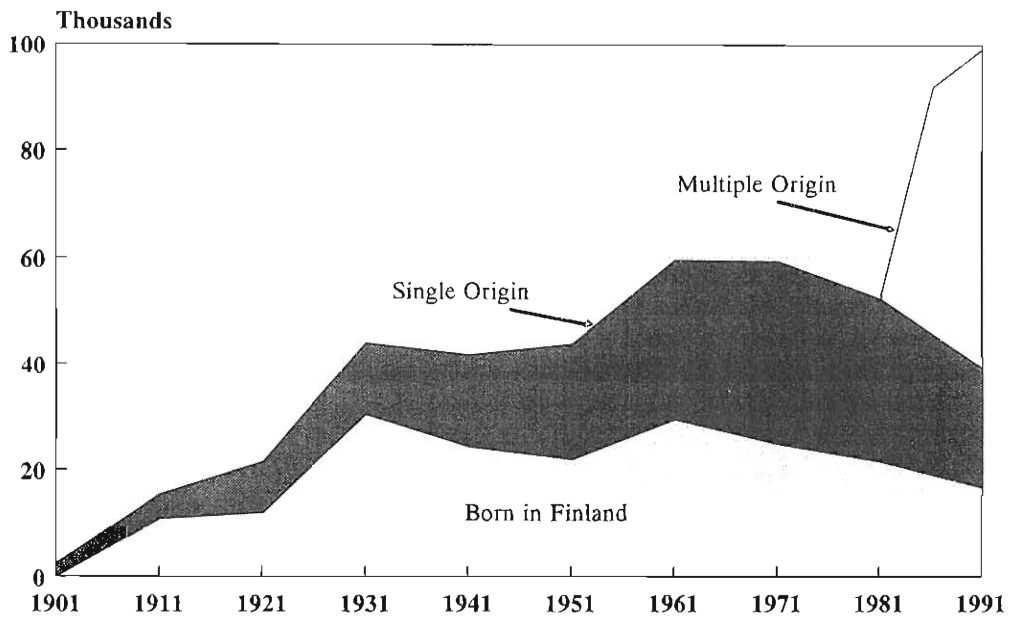
Oiva Saarinen, Associate Professor, Laurentian University, Sudbury, Ontario, Canada

Figure 1. Finnish Immigration to Canada (1901–1991)

Source: Employment (Citizenship) and Immigration Canada

Figure 2. Finns in Canada by Origin and Birthplace (1901–1991)

Source: Statistics Canada, Censuses of Canada (1901–1991)

The character of Finnish immigration throughout the century has involved other changes as well. For example, whereas women constituted only 30% of the total number of Finns in Canada at the turn of the century, by 1991 this figure had risen to more than 53%. A more contemporary trend related to the migratory flow of the 1980's pertains to the number of non-immigrant Finns with various forms of temporary status. In 1987, for instance, it was estimated that there were more than 900 Finns in Canada with student/employment authorizations or visitor status. Thus, immigration statistics alone can no longer be used to determine the actual number of people of Finnish origin in Canada.

Numbers and Birthplace

The number of people by Finnish single and multiple origins and birthplace in Canada from 1901 to 1991 is illustrated in Figure 2. It should be noted that while the published census data for Canada only records Finns from 1901, a selective review of original census returns for 1871, 1881 and 1891 shows that Finns were present in Canada as early as the 1870's. From 2 502 in 1901 the number of Finns first peaked at 43 745 in 1931 before declining slightly in 1941. The numbers then increased again, culminating in a record high number of 59 436 in 1961. Since then the number of Finns has dropped; by 1991 only 39 230 persons were recorded as having a single form of Finnish ancestry.

The historical interpretation of ethnicity must be tempered somewhat because of the varying definitions of what constitutes "ethnicity" in Canada. Until the 1971 census only the respondent's paternal ancestry was reported and only one origin could be captured. Beginning in the 1981 census both of

these earlier restrictions were removed. One effect of these changes was a reduction in the number of Finns responding in the more familiar "single" origin category; another impact was the introduction of a new group of "multiple" origin respondents with only partial links to Finnish culture.

The results of these changes were striking. In the 1986 census, 44.4% of all the 91 340 Finnish ethnic origin responses (40565) were single; for the 1991 census, 39.6 per cent of the total 99 095 respondents (39 230) gave similar responses. Of the latter total, however, 60.4 per cent (59 865) actually represented individuals with only a partial rather than full attachment to the Finnish ethnic culture. Studies undertaken by Statistics Canada indicate that the older Finnish immigrants tend to give single origin responses whereas the younger non-immigrants favour multiple origins. While it can be inferred that the high level of multiple responses serves as evidence of the dilution of Finnish ethnicity, the counter argument can also be made that it represents the ongoing maintenance of Finnish roots on the part of individuals with varied cultural backgrounds.

The proportion of the Finnish-Canadians whose birthplace is shown as Finland is also illustrated in Figure 2. Prior to World War I, 71 per cent of the Finnish-Canadian population had their birthplaces in Finland; by the 1950s and 1960s, however, this ratio had dropped to around 50 per cent. According to the 1991 Census, 43 per cent of the 39 230 Finns showing a single origin indicated Finland as their birthplace.

Distribution

The distribution of persons of Finnish origin in Canada is shown in Table 1. The

Table 1. Distribution of Finnish Settlement in Canada (1901–1991)

Year	1901	1911	1921	1931	1941	1951	1961	1971	1981	1991
Finnish population										
single origin	2 502	15 497	21 494	43 885	41 683	43 745	59 436	59 215	52 315	39 230
multiple origin										59 865
Newfoundland	-	-	-	-	-	31	36	45	70	15
Prince Edward Island	-	-	1	1	1	7	16	-	10	15
Nova Scotia	-	43	45	99	96	159	254	235	260	120
New Brunswick	-	24	35	135	109	149	165	145	95	100
Quebec	-	216	76	2 973	2 043	1 600	2 277	1 865	1 140	735
Ontario	-	8 619	12 835	27 137	26 827	29 327	39 906	38 515	33 400	25 470
Manitoba	-	1 080	506	1 013	808	821	1 070	1 450	1 060	665
Saskatchewan	-	1 008	1 937	2 313	1 940	1 805	1 891	1 725	1 280	1 045
Alberta	-	1 588	2 926	2 318	3 452	2 958	3 662	3 590	4 130	2 365
British Columbia	-	2 858	3 112	6 858	6 332	6 790	10 037	11 510	10 810	8 620
Yukon Territory	-	61	21	34	55	50	72	95	30	55
Northwest Territory	-	-	-	4	20	48	50	35	40	35

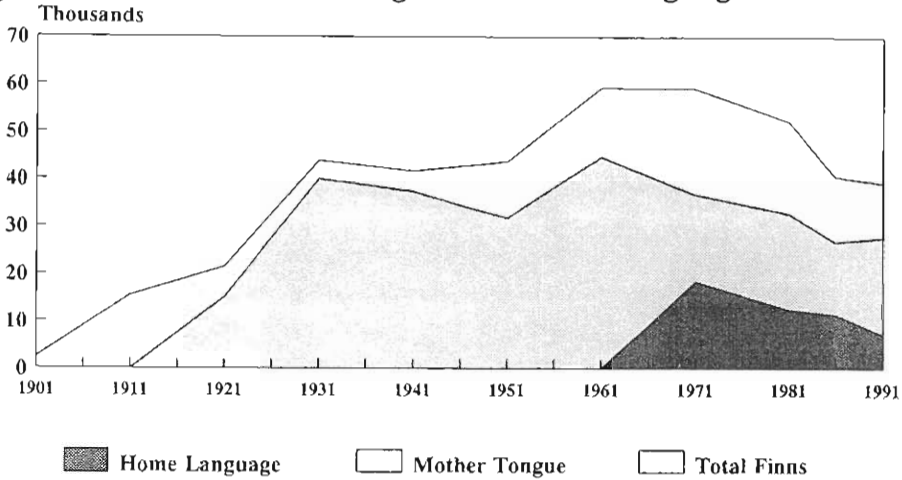
Source: Statistics Canada, Censuses of Canada 1901–1991

basic settlement pattern was established early in the century when Ontario, the Prairie Provinces (Alberta, Saskatchewan and Manitoba) and British Columbia emerged as the most favoured destinations.

Prior to World War I more than one-half of all the Finnish settlers in Canada could be found in Ontario; by 1991 this proportion had increased to almost 65 per cent. While the Prairies served as the secondary destination until 1921, this position was subsequently taken over by British Columbia. By 1991 one out of very five Finnish-Canadians could be found in British Columbia. The Atlantic Provinces (New Brunswick, Nova Scotia, Prince Edward Island and Newfoundland) and the Northern Territories (Yukon and Northwest) were never successful in attracting many of the Finnish immigrants (see, for example, Roinila 1992). In the Province of Quebec, only Montreal managed to attract any significant number of Finns (Laine 1989 7–8).

In the early years of the century, Finnish-Canadians showed a preference for rural areas. In 1921, for example, only one-third could be found in urban settlements. While urbanization rose to 46 per cent by 1931, the majority of the urban Finns (82 per cent) could still be found in the smaller communities of 30 000 or less. Regardless of where they lived, the Finns exhibited a higher than average propensity towards segregation and a lower tendency to become naturalized Canadian citizens (Statistics Canada 1931, 545, 639 and 671). The emergence of the Finns as a urbanized group by 1951, however, indicated that a break from the past isolationist pattern had finally occurred. Since then, there has been an increasing tendency for this ethnic group, like other Canadians, to settle in the larger centres. By 1991, some 25 355 Finns, or 65 per cent of total, could be found in one of Canada's twenty-five metropolitan centres of over 100000 population. Of these centres, the most important were

Figure 3. Finnish, Mother Tongue and Home Language* (1901–1991)

Source: Statistics Canada, Censuses of Canada (1901–1991)

*Mother tongue for 1921 includes only those over 10 years old

Toronto (with 6 000 single origin Finns), Thunder Bay (5805), Vancouver (4455) and Sudbury (3340).

Mother Tongue and Home Language

The Canadian Census can be used to interpret the Finnish-Canadian population according to its demolinguistic character. Among the types of language data provided are those related to the concepts of mother tongue and home language. Mother tongue refers to the first language learned at home and still understood by an individual at the time of the census. Mother tongue data was first collected in 1921 for Finns over 10 years of age; thereafter, it covered the entire Finnish ethnic group.

Home language, on the other hand, is defined as the language currently spoken, or most often spoken, by an individual at home. Information dealing with home language is available from 1971.

A comparison of mother tongue and home language can be used to assess the

process of language maintenance and transfer. Language maintenance occurs when Finnish is used both as a mother tongue and home language whereas language transfer is said to have taken place when the language most often used at home differs from the mother tongue.

As shown in Figure 3, the retention of Finnish as a mother tongue remained high until World War II; by 1961 the proportion of Finnish Canadians with some knowledge of the language had declined to around 75 per cent. According to the most recent 1991 data, the comparable figure for Finns of single origin is 71 per cent. The use of Finnish as a home language, however, reveals a different pattern. In 1971, only 31 per cent of Finnish-Canadians used the language regularly at home; by 1991, the proportion had dropped to approximately 18 per cent. This data indicates that significant language transfer had already occurred by 1971 and that the trend away from the day-to-day use of the Finnish language continued unabated throughout the 1970s and 1980s.

Table 2. Religious Affiliation of Finnish-Canadians (1931–1981)

Year	1931	1941	1951	1961	1971	1981
Total	43 885	41 683	43 745	59 436	59 215	52 315
Affiliation (%)						
Lutheran	87.7	85.5	75.8	70.2	60.3	59.4
United	3.9	5.6	10.3	12.8	12.6	10.9
Roman Catholic	1.3	2.0	3.7	4.9	5.9	4.8
Pentecostal	0.0	0.4	-	1.3	2.2	4.2
Anglican	1.5	2.2	3.8	4.4	4.3	3.3
Presbyterian	2.1	2.0	2.5	1.8	2.1	1.6
Other/ No Preference	3.4	2.1	3.9	4.5	12.4	15.7

Source: Statistics Canada, Censuses of Canada 1931-1981.

Table 3. Finnish Ethnic Origins By Selected Age Groups

Age	1931 (%)		1991 (% Single Origin)	
	Male	Female	Male	Female
-15	10.1	9.9	3.4	3.3
15-24	9.9	10.4	4.4	4.4
25-44	28.0	16.8	14.9	15.3
45-64	8.8	4.7	15.6	17.6
65+	0.8	0.5	8.5	12.6
Total	57.6	42.3	46.8	53.2

Source: Statistics Canada, Censuses of Canada 1931 and 1991.

Religion

Published information for the religious affiliations of the Finnish-Canadian population is available only for the 1931–1981 censuses. As Table 2 reveals, the majority of Finns have traditionally been strong proponents of the Lutheran faith. This support has ranged from a high of 88 per cent in 1931 to a low of 59 per cent by 1981. The United Church has continually been the second affiliation of choice, with support for it growing from 4 to 11 per cent in the same interval. While of lesser importance, some adherence has been given to the Roman Catholic, Pentecostal and Anglican faiths. An interesting trend has been the growing importance of the Pentecostal Church during the 1960s and 1970s. A growing secularization trend can be discerned as the proportion of Finnish-

Canadians indicating no religious affiliation grew from 3.4 per cent in 1931 to more than 15 per cent by 1981.

Age Groupings

Census data allows for the temporal analysis of the Finnish-Canadian population by genderbased age groupings. Table 3 provides a revealing comparison of this ethnic characteristic for the two census years 1931 and 1991. The age group comparison serves to affirm the male to female transition of the Finnish ethnic grouping discussed above. As well, it can be taken to illustrate the maturation of the Finns from a youthful grouping in 1931 to one that had aged considerably by 1991.

In 1931, 20 per cent of all Finnish-Canadians were 15 years of age or less; however, by 1991, the comparable figure

was less than 7 per cent. In 1931, on the other hand, only 1.3 per cent were 65 years of age or over; this proportion stands in strong contrast to the figure of more than 21 per cent indicated for 1991.

Summary

A number of general observations can be gleaned from the above statistical presentation. First, the driving force behind the emergence of a Finnish ethnic group in Canada came in the form of three major waves of migration associated with the pre-World War I period, the 1920s and 1950s.

Second, these migratory waves over time have featured a gradual gender reorientation from male to female dominance. Third, Finnish settlement in Canada began early in the 1870s, peaked in the 1961–1971 period, and has since declined substantially. Fourth, the majority of Canadians associated with the Finnish ethnic group since 1986 have reported mixed rather than single origins. Fifth, since less than one-half of the single origin Finnish-Canadians now report birthplaces other than Finland, the cultural group has come to reflect a non-immigrant orientation. Sixth, the distribution of the Finns in Canada has remained relatively constant, showing a predisposition for settlement in Ontario, British Columbia and the Prairie Provinces; within this provincial framework, there has been some urban concentration associated with the Toronto, Thunder Bay, Vancouver, and Sudbury metropolitan areas. Seventh, a significant process of language transfer, already under way by 1971, has continued to the present day. Eighth, while the Finnish ethnic group in Canada has continued to favour the Lutheran religion, some alle-

The high proportion of seniors suggests that there will be a significant drop shown in the 1996 Census for the Finnish single origin and mother tongue/home language responses.

giance can also be found with respect to the United, Roman Catholic, Pentecostal and Anglican churches; a growing secularization trend can likewise be ascertained.

Finally, the immigrant Finnish group has now come to feature a high degree of aging. At first glance, the above analysis presents a bleak prospect for the future survival of the Finns as a distinctive ethnic group in Canada. Indeed, as Lindstrom-Best concludes elsewhere, the Finnish population in Canada has now essentially become an indistinguishable part of Canadian society (Lindstrom-Best, 1985, 18). On a more positive note, however, it warrants mention that, in addition to the 39 230 single origin Finns recorded in the 1991 Census, approximately 40 per cent of the other 59 865 Canadians who affirmed multiple links to Finnish culture were 15 years of age or less.

According to one recent government publication, this data can be used to support the contention that the Finns in Canada "may in fact be becoming more aware of their origins than ever before" (Canadian Heritage 1994, 3). This conclusion is pertinent from a policy framework as it suggests that there remains fertile ground both for the ongoing promotion of the Finnish heritage in Canada and for the continued fostering of ethnic linkages with Finland.

Literature

Canadian Heritage, Policy Coordination and Strategic Planning: *Citizenship and Canadian Identity: Ethnic Origins in Canada 1986/1991: A Graphic Overview* (Ottawa, January, 1994)

Laine, Edward W. : *Archival Sources for the Study of Finnish Canadians*, (Ottawa, National Archives of Canada, Ethnocultural Series, 1989)

Lindstrom-Best, Varpu, *The Finns in Canada* (Ottawa, Canadian Historical Association, 1985)

Roinila, Mika: "The Finns of Atlantic Canada," *Terra*, 104:1 (1992, 35–44).

Statistics Canada: *Censuses of Canada 1901–1991* (Ottawa): *Census of Canada 1931*, Vol. XIII, Monographs (Ottawa)

Wilson, J. Donald: "Multiculturalism and Immigration Policy in Canada: the Last Twenty-Five Years," *Siirtolaisuus-Migration*, (1994:2)

Siirtolaisuusinstituutti järjestää

5. MUUTTOLIIKESYMPOSIUMIN

Suomi Euroopassa: maassamuuton uudet ulottuvuudet

15.11.–17.11.1995

Rantasipi Ikituuri, Turku

Suomi elää parhaillaan historiallisesti merkittävää murroskautta. Suomen työttömyys on huippukorkeaa, toisaalta moniin työpaikkoihin on vaikea saada työntekijöitä. Työpaikat julkisella sektorilla vähenevät, yritykset muuttavat toimintastrategioitaan. Kaikella tällä on vaikutusta työvoiman tarpeeseen. Samanaikaisesti kansainväliset muutokset ohjaavat entistä enemmän ihmisten muuttamista. Muuttopäätöksiä tehdään uudessa, epävarmassa tilanteessa. Nyt käynnissä oleva muuttoliike on kuitenkin rauhallisempaa kuin esim. 1960-luvun väestöryntäykset Ruotsiin ja Etelä-Suomen keskuksiin.

Siirtolaisuusinstituutin vuonna 1990 järjestämän 4:n muuttoliikesymposiumin aiheena oli "maassamuutto ja yhdentyvä Eurooppa". Silloin etsittiin vastauksia mm. kysymykseen muuttuuko työvoimamme liikkuvuus ja rakenne Euroopan yhdentyessä. Tämän vuoden muuttoliikesymposiumissa tarkastellaan nykytilannetta, hahmotellaan tulevaa kehitystä ja etsitään toimintamalleja tulevaisuutta varten.

**Ilmoittautumiset
Muuttoliikesymposiumiin
mahdollisimman pian:**

**Siirtolaisuusinstituutti
Piispankatu 3, 20500 Turku
Tel. (921)-2317 536
Fax (921)-2333 460**

Tervetuloa!

ALUSTAVA OHJELMA

Keskiviikko 15.11.

- 11.00 Ilmoittautuminen alkaa
 12.30 Symposiumin avaus
 12.45 Valtiovallan tervehdys
 13.00 The Role of the Migrants and the "Migrants Forum" in the New Europe
Tara Mukherjee, President of the "Migrants Forum", Bryssel
 13.30 EU ja maahanmuuttopolitiikka
 Erityisavustaja *Matti Bäckman*, Suomen edustusto, Bryssel
 14.00 Keskustelu
 14.15 Kahvi
 14.30 Suomen alueellinen tulevaisuus yhdentyvässä Euroopassa
 neuvotteleva virkamies *Paavo Pirttimäki*, sisäasiainministeriö
 15.00 EU-muutto ja Suomi
 johtava työvoimaneuvoja *Christina Tuominen*, työministeriö
 15.30 Aivovuoto Suomesta ja aivotuonti Suomeen
 apulaisprofessori *Olli Kultalahti*, Tampereen yliopisto
 16.00 Keskustelu
 16.15 Kahvi; työryhmätyöskentely alkaa
 17.30 Päivällinen
 20.00 Vastaanotto Eurooppa-instituutissa

Torstai 16.11.

- 08.30 Suomessa vuoden 1990 jälkeen tapahtuneet muuttoliikeilmiöt ja
 tutkimustilanne
 johtaja *Olavi Koivukangas*, Siirtolaisuusinstituutti
 09.00 Talous ja rahapolitiikka muuttoliikkeen taustatekijöinä
 johtaja *Matti Vanhala*, Suomen Pankki
 09.30 Alueellisen kehityksen uusi dynamiikka ja integraatio
 dosentti, erikoistutkija *Elli Heikkilä*, Oulun yliopisto
 10.00 Keskustelu
 10.30 Kahvi
 11.00 Perheet 1992–2022 siirtolaisuusvaihtoehtojen valossa
 tutkijat *Andres Vikat* ja *Jarl Lindgren*, Väestöliitto
 11.30 Kotitalouksien tulot ja muuttoliike
 tutkijat *Tor Eriksson & Markus Jäntti*, Århus Universitet, Åbo Akademi
 12.00 Asumisen ja työn muuttuvat kytkennät
 tutkimusjohtaja *Hilkka Lehtonen*, Yhdyskuntasuunnittelun täydennys-
 koulutuskeskus
 12.30 Lounas
 13.30 Työryhmätyöskentely jatkuu
 15.00 Kahvi
 15.30 Työryhmätyöskentely jatkuu
 18.30 Päivällinen
 20.00 Vastaanotto Siirtolaisuusinstituutissa

Perjantai 17.11.

- 08.30 Maassamuutto laman jälkeen tilastokeskuksen ennusteen pohjalta kehittämispäällikkö *Mauri Nieminen*, Tilastokeskus
- 09.00 Språk och migration
docent, forskningschef *Fjalar Finnäs*, Institutet för finlandssvensk samhällsforskning
- 09.30 Maaseutupolitiikan keinot muuttoliikkeen ohjaamisessa neuvotteleva virkamies *Eero Uusitalo*, sisäasiainministeriö
- 10.00 Kahvi
- 10.30 Maaseutu ja muuttoliike
tutkija *Jukka Oksa*, Pohjois-Karjalan tutkimuslaitos
- 11.00 Keskustelua
- 11.30 Työryhmätyöskentely jatkuu
- 12.30 Lounas
- 13.30 Työryhmäraporttien esittely, à 10 minuuttia
- 14.30 Yhteenvedo ja päätössanat

Työryhmät:

- 1 Yritystoiminnan työvoimantarve ja maassamuutto
Työryhmäalustaja
- 2 Muuttuvan julkisen sektorin palvelujen työvoimantarve ja maassamuutto
Työryhmäalustaja
- 3 Passiivisesta työttömyyspolitiikasta aktivoivaan työvoimapolitiikkaan
Työryhmäalustaja
- 4 Autioituuko maaseutu jälleen?
Työryhmäalustaja
- 5 Maassamuuton ja maastamuuton uudet rajat
Työryhmäalustaja
- 6 Maahanmuutto ja pakolaisuus
Työryhmäalustaja
- 7 Migration och social trygghet inom EU
Työryhmäalustaja professori *Toini Christiansen*, Vaasan yliopisto
- 8 Tilastollisten aineistojen käyttö muuttoliiketutkimuksessa
Christian Starck & Pekka Myrskylä, Tilastokeskus

First Announcement / Call for Papers

**Finnforum V: Towards the New Millennium
Prospects and Challenges**

Laurentian University, Sudbury, Ontario, Canada
May 22–26, 1996

Conference themes

- The northern experience: comparative aspects of Finnish settlement in the Great Lakes Area
- Strategies for ethno/cultural development and maintenance
- Language and Finnishness: language as an ethnic variable
- State of the art: historiographical perspectives

Evening workshops:

- Finnish-American & Finnish-Canadian literature and art
- Genealogical issues

Banquet/Receptions

Overall Conference Coordinator:

Oiva Saarinen, Ph.D., Dept of Geography
Laurentian University, Sudbury, Ontario, Canada PCE2C6
Phone 705-675-1151, Ext. 3356, Fax 705-675-4893
E-mail OSAARINEN@ADMIN.LAURENTIAN.CA

Proceedings Coordinator:

Varpu Lindström, Ph.D., Master, Atkinson College
York University, 4700 Keele Street, North York, Ontario, Canada M3J1P3
Phone 416-736-5727, Fax 416-730-0169
E-mail VARPUL@VM2.YORKU.CA

Publications Coordinator:

Börje Vähämäki, Ph.D., Finnish Studies Programme, University of Toronto
21 Sussex Avenue, Toronto, Ontario, Canada M5S1A1
Phone 416-730-8350, Fax 416-730-0169

Finnish Relations Coordinator:

Olavi Koivukangas, Ph.D., Director, Institute of Migration
Piispankatu 3, FIN-20500 Turku, Finland
Phone (9)21-23 17 536, Fax (9)21-23 33 460

Those who wish to give a paper are asked to submit an abstract (1 page) of their proposed paper (graduate students are also encouraged to present papers), as soon as possible to Varpu Lindström, Proceedings Coordinator.

**5th NACS/ANEC International Canadian Studies Conference
Canada And The Nordic Countries
In Times Of Reorientation**

August 15-18, 1996, University of Aarhus, Denmark

The Nordic Association For Canadian Studies/
L'association Nordique D'études Canadiennes

Call For Papers

We welcome papers (in English or French) in the areas of Canadian and Québécois literature, history, political science, economy, anthropology, geography and education or discussing areas where Canada and the Nordic countries face similar challenges, for example

- * Preservation of our national identity in the light of the NAFTA and the EU
- * Can we uphold our present immigration policies and still save the welfare state?
- * Policies for sparsely populated areas and our attitude towards the native population

Please submit before 1 DEC 1995 to the organizing committee a letter containing the title of your paper, a summary (max 1 page) and a short C. V.

**Jorn Carlsen, Department of English, University of Aarhus
DK-8000 Aarhus C, Denmark.
Tel.: +45 89422125, Fax.: +45 86191699**

**Nordic Symposium on Intercultural
Communication**

**Nov 23-26, 1995 The Department of Communication of the
University of Jyväskylä, Finland**

- * research and higher education in the area of intercultural communication
- * to establish new contacts between scholars of the Nordic and Baltic countries
- * to encourage the academicians of the Baltic countries to doctoral and other academic programmes in intercultural communication
- * to encourage cooperation between researchers, trainers, scholars, etc. in the areas of intercultural communication, immigration and administration.

Researchers, scholars and civil servants with international areas of responsibility are invited to give presentations of papers or to take part in round-table discussions and workshops.

Please, send the application to:
**Markku Honkala, Dept. of Communication, University of Jyväskylä
P.O. Box 35, FIN-40351 Jyväskylä
E-mail:mataho@jyu.fi**

Finnskog-seminaarin alustava ohjelma

Rautalammillä 10.–11.11.1995 pidettävän seminaarin tarkoituksena on tehdä tunnetuksi Ruotsin ja Norjan metsäsuomalaisuutta, Finnskogin alueella tehtyä tutkimustyötä ja perinteen tallennusta sekä selvittää syitä, jotka johtivat Suur-Rautalammin alueen suomalaisten muuttoon.

Pohjoismaiden Neuvoston syyskokous pidetään samaan aikaan Kuopiossa, ja Finnskog-seminaari on osa kokouksen oheisohjelmaa. Suomalaiset, ruotsalaiset ja norjalaiset asiantuntijat valmistelevat teemoja. Molempina päivinä on ohjelmassa lyhyehköjä alustuksia sekä keskustelua seuraavista aiheista:

Muuttoliike — lähtöalueet, sijoittuminen

Rakennusperinne — savolainen ja metsäsuomalainen
rakennusperinne

Kaskiviljely — kaskeamisen merkitys, vaikutus ympäristöön
sekä tekniikka

Metsäsuomalaisten henkinen perinne — metsäsuomalaisuus
taiteessa ja taikuudessa

Metsäsuomalaisuus tänään ja huomenna
Norjassa ja Ruotsissa

Seminaari pidetään Rautalammin pääkirjastossa. Viikonlopun aikana on runsaasti teemoihin liittyvää oheisohjelmaa: näyttelyjä, musiikkia suomalaismetseistä, rautalampilaissyntyisen kitarataiteilija Timo Korhosen konsertteja, 1800-luvun alun rautalampilainen pitoateria, kartanoiden esittelyä, elokuvaesityksiä jne.

Finnskog-seminaari on maksuton ja tarkoitettu historian ja kulttuurialan opiskelijoille, tutkijoille, opettajille, sukututkijoille, pohjoismaisesta yhteistyöstä kiinnostuneille ym. Yliopistojen opiskelijoille seminaari korvaa sovitun määrän opintoviikkoja.

Järjestelyihin osallistuvat Peuran museosäätiö, Rautalammin kunta, Rautalammin Historiallinen Yhdistys, Siirtolaisuusinstituutti, Museovirasto, Jyväskylän yliopisto, Pohjola-Nordenin Kuopion läänin piiri ry. sekä yhteistyökumppanit Ruotsissa ja Norjassa.

Yhteyshenkilö: Seija Vuorimaa
Rautalammin kunta, 77700 Rautalampi
puh. 979-68 90 183

Kaarle Hjalmar Lehtisen rahaston apurahat 1995

<i>Halavaara, Sari</i>	Alahärmästä Amerikkaan ja Kanadaan vuosina 1896–1902	4 000 mk
<i>Hännikäinen, Outi Kristiina</i>	New Finland — yli 100 vuotta suomalaisuutta Kanadassa	4 000 mk
<i>Juusola-Halonen, Elina</i>	Vertaileva tutkimus Australian suomalaisten naisten sopeutumisesta ja suomalaisen kulttuurin ja identiteetin säilyttämisestä	3 000 mk
<i>Kettunen-Hujanen, Eija</i>	Itäsuomalaiset Kanadassa 1920- ja 1930-luvuilla	5 000 mk
<i>Kinnunen, Eija-Riitta</i>	Suomi-Äiti ja Saksa-Isä	3 000 mk
<i>Klemi, Matti</i>	Ryhmämuodostus kausisiirtolaisten yhteisössä	3 000 mk
<i>Laitila-Vincent, Timothy</i>	Suomalaisten siirtolaisten paikannus ja tunnistaminen Amerikassa mikrofilmeillä olevista asevelvollisuusrekistereistä vuosilta 1917–1918, jossa nimiä yli 18 000	4 000 mk
<i>Olin, Karl-Olof</i>	Vårt Alaska -tutkimukseen	3 000 mk
<i>Roinila, Mika</i>	The Migration, Settlement and Ethnic Relations of Finland-Swedes in Canada	3 000 mk
<i>Savolainen, Jukka</i>	Suomalainen siirtolaisuus Venäjän Kauko-Idässä	5 000 mk
<i>Wallén, Carl-Johan</i>	Suomalaisten henkilöiden etsintää ruotsinamerikkalaisten kirkonarkiston mikrofilmeiltä	3 000 mk
Yhteensä		40 000 mk

Lisäksi erityisapuraha:

Juha Niemelä 100 vuotta amerikansuomalaista siirtolaisuusiikkia 24 000 mk

(Apurahalla on tarkoitus paitsi tukea Niemelän tutkimusta, maksaa myös korvausta hänen Siirtolaisuusinstituutin kokoelmiin keräämästään huomattavasta aineistosta.)

Henkilöstöuutisia

Siirtolaisuusinstituutin tutkimussihteeriksi *Krister Björklund* on virkava-paalla ajalla 1.8.1995–31.7.1997.

Vt tutkimussihteerinä toimii psyk. lis. (väit.) *Kalevi Korpela*, joka on aikaisemmin toiminut yliassistenttina Tampereen yliopiston psykologian laitoksessa.

Tutkimussihteerin tehtävänä on valmistella ja koordinoida Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoimintaa.

Tutkija *Minna Domander* on aloittanut 1.8.1995 Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen kehittämisspäällikkönä.

Domanderin tilalle projektitutkijaksi on valittu arkkitehti *Kaisa Kilpeläinen*, joka on valmistunut Oulun yliopiston yhdyskuntasuunnittelun linjalta ja jatkanut opintojaan Trondheimissa.

Kilpeläisen projektina on muuttoliiketutkijoiden verkoston (NorIMER) kehittäminen Pohjoismaissa, minkä rahoittaa Pohjoismaiden Ministerineuvosto.

Mirja Bolgár vuoden ulkosuomalaiseksi

Suomi Seura on vuodesta 1993 valinnut vuoden ulkosuomalaiseksi henkilön, joka on "menestynyt erityisen hyvin omalla alallaan, vaa-linut suomalaista kulttuurivaihtoa, kauppa tai muuta yhteistyötä".

Tänä vuonna Suomi Seura on päättänyt kutsua vuoden ulkosuomalaiseksi *Mirja Bolgárin*, joka on vuosikymmenien ajan kääntänyt ranskalaista kirjallisuutta suomeksi ja suomalaista ranskaksi. Hän on myös toiminut pitkään Yleisradion Ranskan-kirjeenvaihtajana ja arvostelijana sekä osallistunut järjestötoimintaan.

Suomi Seuran puheenjohtaja *Kalevi Sorsa* on luovuttanut *Mirja Bolgá-rille* kunniakirjan 25.8.1995.

Finnfest – kiinnostusta juuria kohtaan

Finnfest USA vietettiin tänä vuonna Portlandissa, Oregonissa. Länsirannikon suomalaisperinne on hieman erilainen kuin muun USA:n. Suuri osa suomalaisista ensimmäisen polven siirtolaisista siellä hankki elantonsa kalastamalla Columbia Riverissä, jota Finnfestin logokin kuvaa.

Ilmojen haltijat olivat Finnfestille suosiollisia, aurinko paistoi koko ajan täydeltä terältä ja Lewis & Clarc College kauniine campuksineen oli hyvä valinta juhlapaikaksi. Kävijöitä oli jopa järjestäjien arvioita runsaammin, ja kaikki sujui enemmän kuin hyvin. Itse en ehtinyt ottamaan osaa juuri muuhun kuin avajaisiin ja päättäjäisiin, koska päätehtäväni oli esitellä siirtolaisrekisteriä ensimmäisen kerran Finnfestissä. Jo torstaina, kun asensin ohjelmaa koneeseen, ilmaantuivat ensimmäiset juurtenetsijät.

Perjantai oli virallisesti ensimmäinen esittelypäivä, ja kun tulin aamulla aloittamaan esittelyn, toimiston ulkopuolella oli jo pitkä jono, tämä toistui koko viikonlopun. Tiedusteluja riitti kaikkina kolmena päivänä aamusta iltaan, jonoa oli koko ajan. Siirtolaisrekisterin tiedot koostuvat Suomen Höyrylaivaosakeyhtiön matkustajaluetteloista, passiluetteloista, sekä ulkomailta kuolleiden luettelosta. Tiedusteluja oli noin sata, ja näistä melkein kaikki löysivät jonkun esivanhemman tai muun sukulaisen; ei kuitenkaan välttämättä sen, jota olivat etsimässä. Ehkä

noin puolet löysi tietoja juuri siitä henkilöstä, jota he hakivat. Tämä johtunee siitä, että rekisteri ei ole vielä täydellinen. Toinen syy on, että osa siirtolaisista lähti aikanaan muiden pohjoismaiden kautta, ja nämä eivät ole meidän siirtolaisrekisterissämme.

Asiakkaita olisi ollut enemmänkin, mutta kaikki eivät ehtineet odottaa vuoroaan. Siirtolaisrekisteri saanee suuren määrän tiedusteluja kirjeitse, koska sinne viemäni tiedustelulomakkeet menivät kuin kuumille kiville. Käynti osoitti selvästi siirtolaisrekisterin tarpeellisuuden, kysyntää on vaikka kuinka paljon. Oli erittäin mielenkiintoista esitellä rekisteriä; monasti riemu oli suuri, kun etsitty henkilö löytyi, ja kyyneliltäkään ei välttytty kun amerikansuomalaisten kohtaloita selviteltiin.

Siirtolaisuusinstituutti pyrkii tuomaan vuoden 1996 Finnfestiin, Marquetteen, jo hieman täydellisemmän rekisterin useamman kuin yhden palvelupisteen muodossa. Nyt tehty ensiesittely saattaa aiheuttaa todellisen kyselytulvan, koska saatiin näyttö siitä, että rekisteristä löytyy usein kaivattuja tietoja.

Haluan lausua parhaimmat kiitokseni Finnfestin järjestäjille, erityisesti Merle Reinikalle, jonka vieraanvaraisuus teki matkastani ikimuistettavan. Minulla oli monta oikein hauskaa hetkeä amerikansuomalaisten parissa.

Krister Björklund

Tervetullut viesti sodan ajalta

Olin sotalapsi. Toimittanut Magdolna Kovács. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1995, 273 s.

“Olin sotalapsi” -kirja ilmestyy vuosikymmeniä sen jälkeen, kun sotalapset kokivat kohtalonsa. On syytä iloita heidän viestistään aikalaisilleen ja jälkipolville. Kirja täydentää sota-ajan kokeneen sukupolven kirjallista tuotantoa. Se täydentää mielestäni myös rintamalla olleiden naisten muisteloita ja sotavankikokemuksesta kirjoittaneiden viestejä.

Kirjaa lukiessani tunnistin monet kokemukset ja tunnot omikseni, mutta sen kansien väliin mahtui uuttakin tietoa. En esimerkiksi ole osannut rinnastaa suomalaisten ja vastaavia siirtoja kokeneiden ruotsalaisten, sveitsiläisten, itävaltalaisien, saksalaisten, espanjalaisten, kreikkalaisten, englantilaisten tai vietnamilaisten lasten kokemuksia. Viime vuosina sotien jalkoihin ja pakolaisiksi joutuneiden lasten kohtalotoveruus on kyllä tullut mieleeni, kuten monille tähän kirjaan kirjoittaneillekin.

Tiesin kyllä, että meitä oli paljon, mutta en tiennyt, että suomalaislasten siirto Ruotsiin, Tanskaan ja Norjaan oli suurin tähän mennessä maailmassa tehdyistä. Kirjaa lukiessani mieleen nousi entistä voimakkaampana sekin, että noihin vuosiin ajoituivat aikanaan myös laajat väestönsiirrot, jälleenrakennus ja sotakorvaukset. Teosta lukiessani korostuivat kuitenkin monessa mielessä myös raskaitten sotavuosien myönteiset seuraamukset. Kunnioitan sydämeistäni sotavuosina kansalaisina, päättäjinä ja johtajina elämäntyönsä tehneitä.

En tiedä, mikä olisi kansallinen, henkinen ryhtimme ilman näitä kokemuksia. Minkäläatuista olisi teollistumme uudistuminen ja laajentuminen ollut ilman sotakorvauksia. En osaa arvioida, miten teknologiakehityksemme tästä sinänsä kielteisestä tilanteesta sai pontta. Jotakin siitä olen kuullut esimerkiksi sotakorvauksista vastaneiden veteraanien puheenvuoroina. Voi olla, että sotalapsilla ja erityisesti veteraaneilla ja heidän omaisillaan on käytännön tietoa siitä, mitä kansan viisaus tarkoittaa todetessaan: “Ei niin pahaa ettei jotain hyvää”.

Sotalasten kohtalo on askarruttanut omaisia, tutkijoita, päätöksentekijöitä ja tiedotusvälineitä. Viime vuosikymmenien arviot rikastuvat mielestäni oleellisesti, kun verrataan esitettyjä näkemyksiä “Olin sotalapsi” -kirjan kirjoittajien kokemuksiin. Poimin joi-takin esimerkkejä kirjan lehdiltä.

Raili kirjoittaa siitä miten kesän lämpö, kauneus ja onnellisuuden tuntu on jäänyt hänen mieleensä. Hän toteaa viisaasti ja ainakin omaa kokemustani vastaavasti, että lapsi oppii hyväksymään kaiken uuden, jos perustarpeet on tyydytetty. Toisaalta sama kirjoittaja toteaa, että Etelä-Pohjanmaan lakeuksien ja latojen tullessa näkyviin alkoi mielessä sykähdellä kotiinpaluun riemu. “Sillä hetkellä unohdimme koko Ruotsin”.

Pirkko puolestaan sanoo: “Se sota oli meidän pelastus”. Lea kirjoittaa kasvattajastaan: “Kyllä oli ihmeellinen täti, hän oli leski. Hänellä oli kaksi lasta ja otti vielä sotalapsen kolmanneksi”. Tai Irma: “... vaakakupissa painavat kuitenkin positiiviset ainekset huomattavasti enemmän”. Rainer toteaa: “Sotalapseus oli ... positiivinen vaihe. Muistelen sitä lämmöllä”. Kirsti: “... muistan, kuinka vaikeat olot olivat sil-

loin Suomessa ja kuinka hyvän hoidon lapset saivat Ruotsissa. Myös me ihmiset olemme kaikki erilaisia, toiset sopeutuvat, toiset eivät”.

Anneli toteaa: ”Sotalapsuudesta ollaan nykyisin monta eri mieltä. Minutakin on kysytty, olisinko lähettänyt oman lapseni. Olosuhteet ovat nyt ihan erilaiset, mutta jos lapseni olisi saanut samat elämän eväät, jotka itse koen saaneeni, olisin lähettänyt”. Seija kirjoittaa: ”Minulla on ollut vaiheikkaampi lapsuus kuin niillä sisaruksillani jotka ovat olleet koko ajan kotona. Tätä en vielä osannut myöntää 30 vuoden iässä”. Näihin ajatuksiin yhdyin lämmöllä, kuten monen muunkin kirjoittajan arvioon.

Mistä mahtaisi johtua ero viime vuosikymmenien julkisen kuvan ja ”Olin sotalapsi” -kirjan pääasiallisen viestin välillä? Se voisi johtua esimerkiksi siitä, että tutkijat, toimittajat ja päätöksentekijät eivät ole samaa ikäluokkaa kuin sotalapset ja että heidän sosiaalinen ja taloudellinen asemansa poikkeaa sotalasten elämän eväistä. Asiaa kokemattoman on vaikeaa tutkia ja haastatellen saada esiin sen aikaista ilmapiiriä ja vaihtoehtojen tosiasiallista vähyyttä. Minunkin kohdallani vaihtoehto olisi ollut avain kaulassa Helsingin pommituksissa.

Sekin voi vaikuttaa, että sotalapset kotikasvatuksensa perusteella kunnioittavat vanhempiaan. Tarve arvostella armottomasti, tosiasialliset olosuhteet unohtaen, ei siihen aikaan ollut yleistä. Nykyisinkin useimmat lapset taitavat suhtautua vanhempiinsa ja heidän virheisiinsä ja puutteisiinsa solidaarisesti ja ymmärtäväisesti. Miksi emme mekin, jotka näimme vanhempiemme ahdingon.

Lähteenä erilaisille arvioille voi olla myöskin kieli. Kun aina korostan kak-

sikielisyyden myönteisiä puolia, en tee sitä lapsuuteeni ja nuoruuteeni liittyviä kielellisiä vaikeuksia vähätellen. Tiedän vieläkin, että naisen kieli ja sotalapsen kaksikielisyys vaikuttaa paitsi mieleen myös kieleen.

Suomenkielisen lapsen hankaluuksia ovat pohtineet Bertil Malmberg ja Markku Lahtela aikaisemmin. Toinen myönteisestä, toinen kielteisestä näkökulmasta. Tästä kirjasta saa näyttöjä myös kielen avulla leimaamisesta. Eräät kokemukset kytkeytyvät tämän päivän koulukiusaamisesta käytyyn keskusteluun. ”Puhuin Helsingin slangia tullessani kotiin, jossa puhuttiin Karjalan kieltä”... Saran kokemukset, samoin monen muun, korostavat kielen merkitystä.

Huomionarvoisia ovat ruotsalaisten tapa- ja juhlakulttuurin kuvaukset. Voi niitä Ebban, Lean, Airin, Suomen, Annelin, Seijan, Lassen, Eilan, Helmin kommentteja! Ovat niin tuttuja, niin tuttuja ... lukiessani on kuin tuntisin heidät muutoinkin. Maireen kirjaan aikanaan kirjoitetut Jeanna Otherdahl'in sanat ”From, frimodig, frikostig”, vastaavat niitä eväitä, joita minäkin Ruotsin kodista sain.

Ajattelen kuten Ritva: ”Ei auttanut äidin vastaanpaneminen. Siitä olen hänelle kiitollinen, että hän silloin antoi periksi ja antoi meidän lähteä”. Yhdyn myös Liisan ajatukseen: ”Elämässäni on todella ollut hyvä ja tärkeä asia se, että pääsin Ruotsiin. Silti väheksymättä omaa kotiani Suomessa, joka kuitenkin sodasta huolimatta oli kaikkein paras.”

Suosittelen kirjaa kaikille, jotka haluavat avata vuosikymmenien jälkeen näkökulman sotalapsuuteen, sen vaihteisiin ja vaihtoehtoihin.

Pirkko Työläjärvi

Tietoa ulkomaalaisasenteiden muuttumisesta

Magdalena Jaakkola: Suomalaisten kiristyvät ulkomaalaisasenteet. Työpoliittinen tutkimus 101. Helsinki 1995. 102 s. + liitteet.

Magdalena Jaakkola tarkastelee kirjassaan suomalaisten suhtautumista pakolaisiin ja muihin ulkomaalaisiin vuosina 1987 ja 1993 tehtyjen tutkimusten perusteella. Kirjassa selvitetään, minkälaisia muutoksia on tapahtunut suomalaisten asenteissa ulkomaalaisiin kuluneiden kuuden vuoden aikana eri väestöryhmissä.

Tutkimus on Suomessa ainoa koko väestöä edustava laaja ja vertaileva tutkimus tästä aiheesta. Magdalena Jaakkola on alan uranuurtaja, ja hänen tutkimuksellaan on selvä sosiaalinen tilaus. Suomessa on edelleen vähän ulkomaalaisia, mutta heidän lukumääränsä on tutkimusajankohtien välisenä aikana kolminkertaistunut ja pakolaisten määrä on kymmenkertaisunut. Myös Suomen taloudellinen tilanne on radikaalisti muuttunut.

Jaakkolan tutkimuksessa kuvataan ensinnäkin suomalaisten asenteiden kehitystä eri syistä ja eri maista tulleita maahanmuuttajia kohtaan. Toiseksi selvitetään suomalaisten suhtautumista maahanmuuttajiin suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä ja heidän valmiuttaan myöntää ulkomaalaisille kielellisiä ja poliittisia oikeuksia. Lisäksi tarkastellaan suomalaisten valmiutta sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja kysytään, kuinka läheiseen kanssakäymiseen ulkomaalaisten kanssa ollaan valmiita.

Tutkimuksen mukaan suomalaisten suhtautuminen pakolaisten ja muiden ulkomaalaisten maahanmuuttoon on

selvästi kielteisempää kuin aikaisemmin kaikissa ikä-, sukupuoli-, koulutus- ja ammattiryhmissä, kaikkien puolueiden kannattajien ja molempien kieliryhmien keskuudessa sekä kaupungeissa että maaseudulla. Suhteellisesti myönteisimmin suhtautuvat korkeasti koulutetut, naiset, ruotsinkieliset, uskonnolliset ja poliittiselta kannaltaan vihreiden, RKP:N ja vasemmistoliiton kannattajat. Ulkomaalaisvastaisuus on lisääntynyt eniten jo ennestään kielteisimpien vähän koulutettujen, työväestön ja maanviljelijöiden keskuudessa, joilla ei ole henkilökohtaisia kontakteja ulkomaalaisten kanssa.

Asenteiden kiristymistä selittää Jaakkolan mukaan suomalaisten kokema ulkomaalaisten aiheuttama sosioekonominen uhka. Suomalaiset pelkäävät myös sitä, että ulkomaalaisten maahanmuuton seurauksena AIDS, huumeet, levottomuudet ja järjestäytyneet rikollisuus lisääntyvät Suomessa. Kaikkein nuorimman ja vanhimman ikäryhmän kielteisyys on kuuden vuoden aikana kasvannut suhteellisesti eniten. Taloudellinen lama selittääkin nuorten asenteiden kiristymistä, sillä joka kolmas nuori työnhakija on työtön. Jaakkolan tutkimus näyttää, että suomalaiset suhtautuvat edelleen torjuvimmin niihin kansallisuusryhmiin, joiden ulkonäkö, elintaso tai poliittinen järjestelmä poikkeaa eniten suomalaisista.

Vuoteen 1987 verrattuna suhteellisesti eniten olivat menettäneet "asemiaan" ne ryhmät, joiden maahanmuutto on lisääntynyt viime aikoina ja joiden taholta on odotettavissa muuttopaineita Suomeen. Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota yhteen epätasmallisyyteen. Yhteenvedossa s. 96 Jaakkola väittää, että: "...suhtautuminen näiltä

alueilta tuleviin — venäläisiin, virolaisiin, serbeihin, kroaattihin, muslimeihin ja somaleihin — on erityisen torjuttavaa”. Taulukko 21 s. 55 kuitenkin esittää, että virolaisten maahanmuuttoon suhtautui myönteisesti 71% vuonna 1987 ja 55 % vuonna 1993. Virolaiset olivat etnisessä hierarkiassa ruotsalaisten jälkeen vuonna 1987 viidennellä sijalla ja vuonna 1993 he jakoivat viidennen sijan saksalaisten kanssa. Virolaiset ovat kyllä suhteellisesti menettäneet (-16) ”asemiaan” enemmän kuin muut hierarkian yläpään kansallisuusryhmät.

Jaakkola viittaa Van Dijiin, jonka mukaan etnisiä ryhmiä koskevat tiedot perustuvat useimmiten tiedotusvälineiden antamaan informaatioon ja ihmisten jokapäiväiseen keskusteluun. Jaakkola esittääkin, että ”Suomessa, jossa on vähän ulkomaalaisia, ei ole mahdollista, että monikaan olisi henkilökohtaisesti nähnyt ulkomaalaisen käyttävän väärin sosiaalietauja tai tekevän rikoksia. Suomalaiset näyttävät altistuneen tiedotusvälineiden uhkakuville”. Erityisesti työllisyystilanteen heikentyessä ja ihmisten kokeman sosiaaliekonomisen epävarmuuden kasvaessa siirtolaiset joutuvat usein syntipukeiksi, vaikka heillä ei olisi mitään

vaikutusta työttömyyden kasvuun. Aika pelottavalta tuntuu Jaakkolan tutkimuksesta ilmikäyvä tulos, että joka neljäs suomalainen on valmis lähettämään ulkomaalaiset pois maasta työllisyystilanteen heikentyessä.

Magdalena Jaakkolan tutkimus on kauan odotettua ja tarpeellista tietoa niille, jotka ovat työnsä puolesta tekemisissä maahanmuuton kanssa. Se on selkeästi kirjoitettu ja mielenkiintoista luettavaa kaikille, jotka ovat kiinnostuneita siitä, miten suomalaiset suhtautuvat tänne muuttaviin siirtolaisiin ja pakolaisiin. Tutkimuksen arvoa lisää se, että se tekee mahdolliseksi verrata ulkomaalaisasenteita ja niiden kehitymistä muihin Pohjoismaihin.

Tämänkaltaisen perusteellisen tutkimuksen ohella olisi mielenkiintoista saada jatkuvaa — vaikka pinnallisempaa — tietoa suomalaisten ulkomaalaisasenteista muiden mielipidemittausten tapaan. Ulkomaalaisista Suomessa on tullut tosiasia, ja ulkomaalaisasenteet ovat tärkeä yhteiskunnan ilmapiirin indikaattori, jota kannattaisi seurata jatkuvasti siinä kuin vaikkapa puoluekannatuksen vaihtelujakin.

Eve Kyntäjä

Ulkomaalaispolitiikan käytännöstä Suomessa

Lisäisin Reetta Toivasen artikkeliin "Kansainväliset sopimukset ja Suomen ulkomaalaispolitiikka" (Siirtolaisuus-Migration 1995:l) muutamia näkökohtia.

Ensiksikin, sopimukset ovat eri asia kuin niiden soveltaminen. Tätä selkkää Toivanen implisiittisesti valittaakin. Näin on jopa kauppapolitiikassa, jossa lienee parhaimmat mahdollisuudet vastatoimenpiteisiin sopimusrikkooja kohtaan ja jossa on myös ulkomaalaisia koskevia sopimuksia helpompaa havaita, että tilanne, jossa maa A noudattaa sopimuksia, maa B ei, koituu ajanmittaan (idealistisen) maa A:n tappioksi.

Kansainvälisessä normistossakin siis toisia pykäliä valvotaan tarkasti ja toiset ovat kuolleita kirjaimia, ts. niiden noudattamatta jättäminen on yleinen käytäntö. Kansainvälisillä ulkomaalaisia koskevilla sopimuksilla on myös oma "kansainvälinen soveltamisnormistonsa", josta yhden maan on yhtä vähän hyvä ja syytä poiketa kuin Suomen eri käräjä-oikeuksien toistensa käytännöstä.

Kun siis sellaisen useaan muuhun maahan (mm. kehitysmaat) verrattuna hyvän oikeusvaltion kuin Suomi eri lakien määräysten valvonnassa ja rikkomuksista rankaisemisessa ja rangaistuksen toimeenpanossa on suuria eroja käytännössä, niin kuinka sitten niitä ei olisi kansainvälisissä sopimuksissa? Kansainväliset vähemmistöjä koskevat sopimukset ovat taas käytännössä sellaisia, että niiden noudattamatta jättäminen ei aiheuta muuta sanktiota kuin kuunnella moralistien motkotusta, jos sitäkään.

YK:n ym. kansainvälisten elinten tulisi pyrkiä vain harvoin sopimukseen, joita sitten todella pyritään toteuttamaan. Nykyinen sopimustehtäily on pitkällä aikavälillä heikentänyt kaikkien kansainvälisten sopimusten uskottavuutta myös maissa, joissa ne on edes yritetty ottaa vakavasti.

Kansainvälinen kauppa- ym. taloudellinen sopimuskokemus osoittaa, että vastavuoroisuutta vaatimalla päästään ajanmittaan hyviin tuloksiin, koska siihen sisältyy sekä porkkana että keppi tehtyjen sopimusten toimeenpanemiseksi. Vastavuoroisuudesta on myös kokemuksia sosiaaliturvan alalta.

Toivanen itsekin mainitsee vastavuoroisuuden huomionarvoisena näkökohtana (s. 11). Suomen tulisi näin ollen esim. pyrkiä siihen, että äidinkielenopetusta annettaisiin vain niistä maista tuleville, jotka antavat sitä vuorostaan Suomesta ao. maahan siirtyville. Ei liene toivottavaa, että maan X kansalaiset säilyttävät äidinkieltä Suomessa

suomalaisen kustannuksella (koulutushan maksaa), mutta suomalaiset eivät saa vastaavia edellytyksiä X-maassa.

Suomeen tulevien siirtolaisten (etenkin Ruotsista, mutta myös Saksasta, Ranskasta, Venäjältä ja Anglosaksisista maista) lapsille on tarjolla kouluisamme (ml. A- ja C-kielet) aivan toiset mahdollisuudet äidinkielen ja siihen liittyvän oman kulttuurin säilyttämiseen kuin nämä maat konsanaan tarjoavat suomalaissiirtolaisille kouluissaan. Tämän ansiosta omakielisen koulutuksen tarjonnan siirtolaisten määrinä painotettu keskiarvo on Suomessa aika hyvä kansakuntien joukossa. Olihan vielä vuoden 1994 lopussa Suomessa asuvista ulkomaalaisista 40-45 % Ruotsista, Venäjältä sekä saksan-, ranskan- tai englanninkielisistä maista.

Myös espanjaa on tarjolla kouluissamme, enkä ole tässä laskelmassa ottanut huomioon sitä, että moni kehitysmaa on virallisesti ranskan- tai englanninkielinen.

Aliarvioida ei tule sitäkään seikkaa, että yllämainittujen kielten osaaminen pääväestön taholta tarjoaa näistä maista tuleville siirtolaisille huomattavasti paremmat lähtökohdat lähestyä pääväestöön kuuluvaa omalla äidinkiellä kuin suomalaisilla on konsanaan maissa, joihin he muuttavat. Ruotsalaisten ja englanninkielisten maahanmuuttajien asema on tässä erityisen hyvä, mutta heidän osuutensa on myös suuri. Ylläoleva huomioonottaen Suomen siirtolaiskielipolitiikka ei ole niin passiivista kuin Toivanen väittää, vaan päinvastoin suhteellisen hyvää.

Arvioitaessa suomalaisten suhtautumista siirtolaisiin olisi otettava huomioon myös ne huonot historialliset kokemukset, joita nimenomaan suomenkieliset ovat saaneet aiempina vuosisatoina maahan muuttaneista. Vuoden 1809 jälkeen autonomiseen Suomeen, jolla oli oma kansalaisuuden käsite, muutti ruotsalaisia ja myöhemmin venäläisiä. Ruotsalaiset lienevät olleet itse asiassa Suomeen eniten muuttaneita ulkomaalaisia.

Niin autonomian kuin itsenäisyyden aikana Suomeen tulleet ruotsalaiset siirtolaiset ovat kärkeästi liittyneet ruotsinkieliseen vähemmistöön, joka aikanaan teki kaikkensa estääkseen 84 %:n kielenemmistön saamasta kielellisiä oikeuksia omassa maassaan. (Mm. RKP:n aatteellinen isä, Freudenthal, oli ruotsinmaalaisten siirtolaisten jälkeläinen). Ruotsinkielisten siirtolaisten kielikäyttäytymisessä Suomessa on samoja piirteitä kuin Etelä-Afrikkaan muuttaneilla valkoisilla, jotka "liittyivät"

siellä alkuperäisväestöä sortavaan valkoiseen vähemmistöön.

Ruotsinmaalaisten siirtolaisten nykyasemaa Suomessa selittääkin se, että Suomi oli Ruotsiin nähden siirtomaa-asemassa (Ks. Jarmo Lainio, Siirtolaisuus-Migration 1995:i, s. 33). Mutta vaikka heidän asemassaan Suomessa on siis yhä samoja piirteitä kuin englantilaisten siirtolaisuudessa Irlantiin tai ranskalaisten Tunisiaan, ei tämä oikeuta ylläpitämään ruotsalaisten erikoisasemaa muihin siirtolaisryhmiin verrattuna tai siihen nähden, mitä suomenkieliset saavat vastavuoroisesti Ruotsilta.

Ruotsinkielisten siirtolaisten "etuoikeutettua" asemaa Suomessa etenkin autonomian ajalla korostaa se, ettei se sovi lainkaan Reetta Toivasen referoimaan Claus Offenin malliin. Siihen ei toki mahdu myöskään saksalaisten asema Baltiassa aikanaan tai ranskalaisten Algeriassa ennen itsenäisyyttä. Myös Peuran mallista (Toivanen s. 8) puuttuu tapaus, jossa siirtolaiset sortavat tai liittyvät alkuperäisväestöä syrjivän entisiin valloittajiin mm. kielellisesti (entiset siirtomaat).

Mielenkiintoista onkin se, miksi ulkomaalaispolitiikassamme tahallaan unohdetaan ruotsalaissiirtolaisten ja heidän jälkeläistensä asema. Ruotsin vallan ajan muistona on kuitenkin yhä pakkoruotsi sekä suomenkielisten sikamainen kielellinen kohtelu Ruotsissa, olivatpa he alkuperäisväestöä tai siirtolaisia viime vuosikymmeniltä. Ruotsihan rikkoo ilman seurauksia kaikkia niitä kansainvälisiä sopimuksia, jotka Toivanen mainitsee.

Historialliseen muistiin kuuluu myös se, että Suomeen ennen vuotta 1917 tulleet venäläissiirtolaiset ehdivät alkaa käyttäytyä venäläistämisineen samaan tapaan kuin ruotsalaiset aikanaan. Kuinka Suomi voi huolehtia saamelaisista (kolme kieltä) ja romaneista, kun toimintatarmmo meni oikeuksien hankkimiseen suomenkieliselle enemmistölle ruotsinkielisen vähemmistön sorrosta 1930-luvulle asti? Osa saamelaisista sitä paitsi muutti Suomeen vasta 1880-luvulla.

Kaikki tiedävät, miten huono suomenkielisten siirtolaisten asema on Ahvenanmaalla (mm. suomenkielisten koulujen kieltö) puhumattakaan siitä, mikä se on siellä verrattuna ahvenanmaalaisten vastaavaan asemaan mannermaalla. Ruotsinkielisen asema on toki suojattu siellä kansainvälisin

sopimuksin. Missään ei kuitenkaan ole vaivauduttu selittämään, miksi sitä koskevat määräykset menevät kaikkien niiden sopimusten ohi, jotka myöhemmin on tehty kansainvälisillä foorumeilla siirtolaisten oikeuksista.

Suomessa on siis "faillistettu" esimerkki siitä, miten siirtolaisuuteen voidaan suhtautua. Ahvenanmaan kielilainsäädäntö on 1920-luvun alun kansallisuusajattelun mukaista ja suomenkielisen vähemmistön (5,8 %) assimilaatioon tähtäävää. Suomi ei kuitenkaan ole tehnyt kansainvälisiin siirtolaisten ja vähemmistöjen oikeuksia koskeviin sopimuksiinsa Ahvenanmaata koskevia varauksia. Ehkä siksi, että Ahvenanmaan "ulkomaalaispolitiikasta" kärsivät eniten suomenkieliset siirtolaiset.

Unohdettavaa se, että ruotsinkieliset ovat olleet (v. 1809 jälkeen) siirtolaisryhmä, jolla on ollut ja on laajat kielelliset ja yhteiskunnalliset oikeudet, jää syrjään myös se sekka, että eri siirtolaisryhmät ovat Suomessa perin erilaisessa asemassa. Eikä Suomi voi antaa muille millään muotoa samaa asemaa.

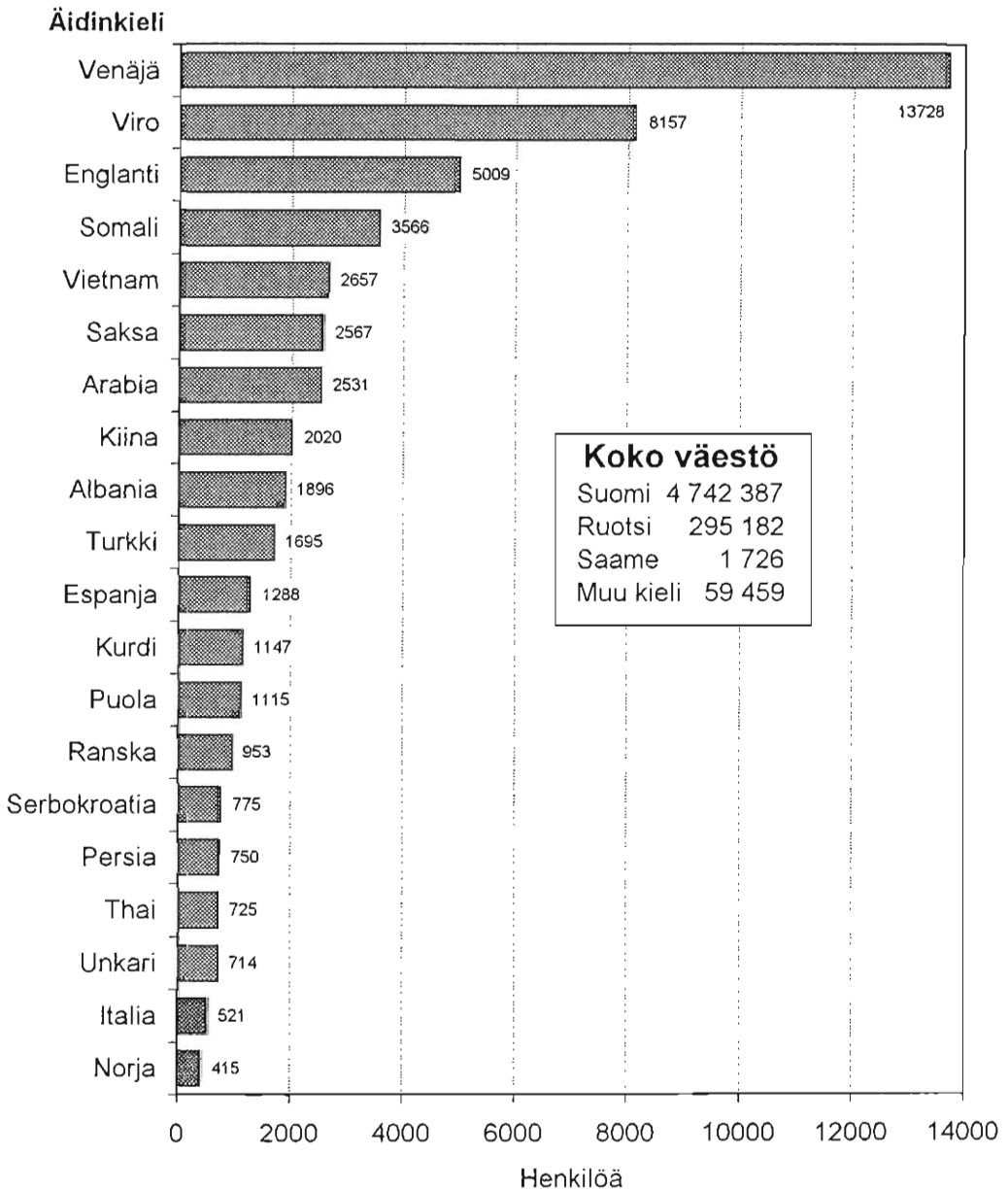
Ratkaisu voisi olla se, että Suomi ja Ruotsi tunnustaisivat yhteisen historiallisen menneisyyden uudella tavalla sekä sopisivat toistensa pääkieltä puhuvien tasa-arvoisesta ja vastavuoroisesta kohtelusta. Tällaisesta sopimisesta on esimerkkinä Saksan ja Tanskan v. 1955 tekemä Kööpenhaminan sopimus tanskankielisten asemasta Saksassa ja saksankielisten Tanskassa. Suurin ongelma ehdotuksessa on se, etteivät sitä halunne Suomen eikä Ruotsin ruotsinkieliset; he haluavat jatkaa suomenkielen syrjintää Ruotsissa ja ruotsinkielien erityisasemaa Suomessa.

Suomen ulkomaalaispolitiikka on epäilemättä murroksessa kansainvälistymisen ja kansainvälisten normien (YK, ETYK, EN, EU) muodostumisen takia. Käytännön ulkomaalaispolitiikkaa muovattaessa on sopimusten kirjaimen asemesta pidettävä silmällä 1) kansainvälistä yleistä soveltamiskäytäntöä, 2) vastavuoroisuuden periaatetta, 3) saatuja historiallisia kokemuksia ja 4) eri siirtolaisryhmien välistä tasa-arvoa mitään maahanmuuttajaryhmää sekä maahanmuuttajien lukumääriä unohtamatta.

*Erkki Pihkala
Helsinki*

Suomen vieraskielinen väestö

31.12.1994 (20 suurinta kieliryhmää)

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio: Jouni Korkiasaari

Sotalapset kertovat omin sanoin kokemuksistaan:

...Meille annettiin appelsiineja ja vohvelileivoksia. Ihmettelin niiden hienoutta enkä raskinut kunnolla painaa hampaita niihin...

...Olin unohtanut äidin, isän ja sisarusteni näön sekä äidinkieleni...

Olin sotalapsi

Toimittanut Magdolna Kovács

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

Suoramyyntihinta FIM 120/US\$ 20.00

Tilaukset: Siirtolaisuusinstituutti, Piispankatu 3
20500 Turku, puh. 921-2317 536